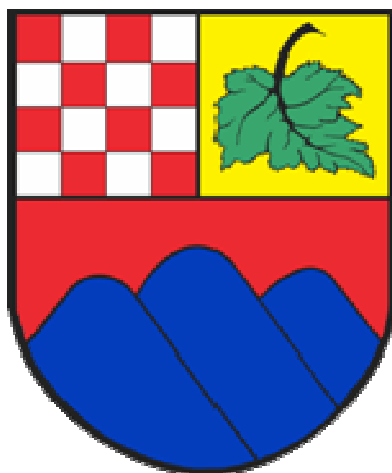

Strategia rozwoju Miasta Boguszów –Gorce na lata 2014 -2020

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
II. Syntetyczna diagnoza	5
1. Położenie, powierzchnia, mieszkańcy.....	5
2. Edukacja i nauka	5
3. Kultura.....	6
4. Turystyka.....	7
5. Sport i rekreacja	8
6. Mieszkalnictwo	9
7. Aktywność społeczna	9
8. Gospodarka	10
9. Środowisko.....	13
10. Infrastruktura.....	14
11. Tereny i obiekty przemysłowe.....	16
12. Zagospodarowanie Przestrzenne.....	16
III. Czynniki strategiczne	17
1. Społeczne – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT.....	17
2. Gospodarcze – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT	19
3. Środowiskowo-infrastrukturalne – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT	20
IV. Rozstrzygnięcia strategiczne	22
1. Wyzwania strategiczne	22
2. Wizja.....	24
3. Priorytety strategii	26
4. Cele operacyjne, kierunki i działania.....	31
5. Przedsięwzięcia kluczowe i wspierające oraz instytucje koordynujące.....	35
V. Założenia do procesu wdrażania Strategii	36
VI. Monitoring i ewaluacja Strategii	38
Załączniki	40
Załącznik nr 1 Wykaz kluczowych zadań miasta Boguszków-Gorce do realizacji w latach 2014 - 2020.....	40
Wykorzystane materiały.....	41

1. Wprowadzenie

Strategia rozwoju gminy miejskiej Boguszów-Gorce jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to dokument, którego celem jest wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju miasta. Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą miejską. Pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości w poczynaniach władz miasta niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze, zasoby ludzkie, infrastruktura czy też środki finansowe.

Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców miasta w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie zgłaszanych opinii i pomysłów pozwala na wypracowanie strategii, z którą społeczność lokalna będzie się utożsamiała, co stanowi niezbędny warunek jej skutecznej realizacji. Konieczność posiadania aktualnej strategii rozwoju miasta podyktowana jest nie tylko względami praktycznymi „dobrego rządzenia”, ale również wynika z uregulowań prawnych, zawartych między innymi w ustawie o samorządzie gminnym i ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której strategię gmin i powiatów zostały zaliczone – obok strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz strategii wojewódzkich – do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których powinna być prowadzona polityka rozwoju kraju. Strategia rozwoju miasta stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych (krajowych i zagranicznych).

Żałożono, że strategia będzie dokumentem średniookresowym, a okres jej realizacji przypadnie na lata 2014-2020. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie strategii do wymogów wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Z uwagi na relatywnie długi okres obowiązywania strategii, przyjęto, że musi to być dokument uniwersalny, koncentrujący się na rozwiązaniu najważniejszych problemów rozwojowych miasta i jego mieszkańców.

Strategia składa się z trzech zasadniczych części:

- analizy SWOT, w której poddano badaniu główne obszary rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, z uwzględnieniem uwarunkowań wewnętrznych (tj. słabych i mocnych stron miasta) oraz zewnętrznych (tj. możliwych szans i zagrożeń rozwoju miasta),
- rozstrzygnięć strategicznych, w tym wizji strategicznej oraz głównych kierunków rozwoju miasta, uwzględniających jego specyfikę i zewnętrzne warunki jego funkcjonowania,
- systemu realizacyjnego i ewaluacyjnego strategii.

Prace nad strategią obejmowały następujące etapy:

- analizę obowiązujących w gminie dokumentów o charakterze strategicznym, w tym m.in. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Boguszów-Gorce 2004-2013, Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Boguszów - Gorce na lata 2007-2013, dokumentów wyższej rangi tj. Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020, Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020, Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020;

- przygotowanie diagnozy stanu wyjściowego, czyli opisu sytuacji społeczno - gospodarczej miasta wraz z elementami analizy strategicznej, w oparciu o wnioski z diagnozy, wykonywanej dla Aglomeracji Wałbrzyskiej, źródła internetowe, w tym m.in. GUS;
- identyfikację kluczowych zadań i projektów przyczyniających się do realizacji strategii;
- konsultacje społeczne, służące między innymi weryfikacji analizy strategicznej oraz wypracowaniu wizji rozwoju miasta Boguszów-Gorce;
- przygotowanie ostatecznej wersji strategii oraz jej zatwierdzenie przez Radę Miejską w Boguszowie-Gorcach.

Bazę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiły ww. dokumenty strategiczne tj. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Boguszów-Gorce 2004-2013, Strategia rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Boguszów-Gorce z 2012 r.; Wstępny Program Działań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych; Lokalny Program Rewitalizacji miasta Boguszów-Gorce na lata 2007-2013; Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 itd.

Dokument ten i stopień jego realizacji stanowił punkt wyjścia do dalszych prac analitycznych. Ponadto, niniejsza wersja bazuje na innych dokumentach planistycznych, które z mocy prawa zostały opracowane przez gminę miejską Boguszów-Gorce. Ważnym źródłem informacji były opracowania przekazane przez Gminę i dane statystyczne Banku Danych Regionalnych (GUS).

II. Syntetyczna diagnoza

1. Położenie, powierzchnia, mieszkańcy

Gmina Boguszów-Gorce leży w południowo-zachodniej Polsce, w zachodniej części Sudetów Środkowych, pomiędzy masywami górskimi - Gór Wałbrzyskich, z Chełmcem (851 m n.p.m.) i Mniszkiem (711 m n.p.m.) i Gór Kamiennych z masywem Dzikowca (Dzikowiec Wielki - 836 m n.p.m. i Dzikowiec Mały - 696 m n.p.m.). Miasto rozpościera się na wysokości 450-650 m n.p.m., na powierzchni 27 km² na trasie Wałbrzych - Kamienna Góra, w odległości 5,5 km od Wałbrzycha i 17 km od przejścia granicznego Golińsk - Meziměstí. Boguszów-Gorce jest właściwie zespołem miejskim, który powstał w wyniku połączenia kilku, niegdyś samodzielnych miejscowości: Boguszowa, Gorc, Starego Lesieńca i Kuźnic Świdnickich. Administracyjnie gmina położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego. Wraz z gminami Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój, Głuszyca, Mieroszów, Czarny Bór, Stare Bogaczowice oraz Walim, Boguszów-Gorce stanowi powiat wałbrzyski. Od południa gmina Boguszów-Gorce graniczy z gminą Mieroszów, od wschodu z gminą Wałbrzych, od północy z gminami Szczawno-Zdrój i Stare Bogaczowice, od zachodu zaś z gminą Czarny Bór. Gmina Boguszów-Gorce jest gminą miejską.

W strukturze użytkowania gruntów w mieście przeważają tereny leśne i tereny rolne obejmujące odpowiednio 42,97% i 42,45% powierzchni gminy. Tereny zainwestowane obejmują 13,17% powierzchni gminy, w tym przeważają tereny zabudowy mieszkaniowej i tereny komunikacyjne; tereny przemysłowe oraz usługowe zajmują nieznaczną powierzchnię. Niewielką powierzchnię gminy zajmują również wody powierzchniowe oraz nieużytki.

Potencjał demograficzny gminy wynosi 16.216 osób (dane GUS, stan na 31.12.2013 r.). Szczególnie negatywną tendencją demograficzną w przypadku Boguszowa-Gorc jest stały odpływ jego mieszkańców. W 2013 roku saldo migracji wyniosło -111 osób. Warto zaznaczyć, iż saldo migracji w przypadku województwa dolnośląskiego jest dodatnie. Równie niekorzystną tendencją demograficzną jest szybki proces starzenia się jej społeczności. Przyrost naturalny w gminie wyniósł na 1000 osób -4,6. Znaczący też jest wzrost liczby osób po 65 roku życia w stosunku do osób przed 18 rokiem życia.

2. Edukacja i nauka

W gminie Boguszów-Gorce zlokalizowane są 3 szkoły podstawowe, 2 gimnazja i 1 przedszkole publiczne. Ponadto w gminie funkcjonuje jedno niepubliczne przedszkole. W latach 2002-2012 liczba uczniów szkół podstawowych uległa zmniejszeniu – spadła ona z 1 268 do 759. Podobną tendencją cechują się gimnazja. Liczba gimnazjalistów spadła z 681 do 368. Wyniki nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w skali województwa dolnośląskiego nie należą do najlepszych. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki sprawdzianu po 6-tej klasie oraz egzaminu gimnazjalnego w szkołach w gminie Boguszów-Gorce. W przypadku szkół podstawowych średni wynik punktowy ze sprawdzianu wyniósł w województwie dolnośląskim 23,6 pkt., natomiast w Boguszowie-Gorcach – 20,7 pkt. Najlepszy średni wynik osiągnięto w Publicznej Szkole

Podstawowej nr 5 – był on taki sam jak średnia dla województwa. Najniższy średni osiągnięto w Publicznej Szkole Podstawowej nr 6.

Tabela 1: Wyniki sprawdzianu po 6-tej klasie w gminie Boguszów-Gorce w roku 2013

	Średni wynik w pkt	Średni wynik w pkt według umiejętności				
		I - czytanie	II - pisanie	III - rozumowanie	IV – korzystanie z informacji	V – wykorzystywanie wiedzy w praktyce
Woj. dolnośląskie	23,6	7,3	6,1	4,1	2,5	3,6
Boguszów-Gorce	20,7	6,9	5,9	3,3	2,1	2,4
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Boguszowie-Gorcach - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Konopnickiej w Boguszowie-Gorcach	19,8	6,9	6,8	2,7	1,9	1,5
Zespół Szkół Samorządowych w Boguszowie-Gorcach - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 w Boguszowie-Gorcach	23,6	7,3	5,5	4,3	2,6	3,9
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 w Boguszowie-Gorcach	19,0	6,6	5,1	3,2	2,0	2,2

Źródło: www.oke.wroc.pl

Odnośnie wyników egzaminu gimnazjalnego, to jedynie w części humanistycznej dotyczącej języka polskiego wyniki w gminie Boguszów-Gorce były wyższe niż średnia dla województwa. W pozostałych częściach egzaminu uczniowie z Boguszowa-Gorc osiągnęli gorsze wyniki.

Tabela 2: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Boguszów-Gorce w roku 2013

	Część humanistyczna		Część mat.-przyrodnicza		j. angielski	
	język polski	historia i WOS	matematyka	przedmioty przyrodn.	podstawowy	rozszerzony
Woj. dolnośląskie	60,0%	56,7%	46,3%	58,1%	62,6%	47,4%
Boguszów-Gorce	60,8%	55,1%	43,2%	56,4%	53,0%	35,0%
Gimnazjum nr 1 w Boguszowie-Gorcach	60,4%	54,6%	43,0%	56,4%	52,7%	35,1%
Zespół Szkół Samorządowych w Boguszowie-Gorcach - Gimnazjum nr 2 w Boguszowie-Gorcach	62,9%	57,3%	44,1%	56,7%	54,8%	34,7%

Źródło: www.oke.wroc.pl

W gminie nie funkcjonują placówki z zakresu edukacji ponadgimnazjalnej tj. licea, technika itp. W Boguszowie-Gorcach nie działają również żadne szkoły wyższe ani placówki naukowo-badawcze.

3. Kultura

W dziedzinie kultury najważniejszym podmiotem funkcjonującym w gminie Boguszów-Gorce jest Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury. Celem tej instytucji jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne, czytelnicze oraz edukacyjne, a także upowszechnianie i promowanie kultury lokalnej.

MBP-CK pełni funkcję centralnej instytucji kultury, biblioteki i ośrodka kultury. Na terenie miasta działają filie biblioteki:

- Filia nr 1, ul. Przodowników Pracy 6, 58-370 Boguszów-Gorce;
- Filia nr 2 z Oddziałem Dziecięcym, ul. Reymonta 4, 58-372 Boguszów-Gorce;
- Filia nr 3, ul. Żeromskiego 35, 58-372 Boguszów-Gorce;

- Filia nr 4, ul. Traugutta 12g, 58-371 Boguszów–Gorce;
- Filia Dziecięca nr 5, ul. Kosynierów 81, 58-370 Boguszów–Gorce.

MBP–CK oferuje zarówno zajęcia stałe dla dzieci np. zajęcia w sekcji wokalnno-instrumentalnej, zajęcia taneczne, zajęcia plastyczne itp. oraz dla dorosłych np. dyskusyjny klub książki, klub seniora. Przy MBP-CK działa również grupa teatralna „Krewni i znajomi królika” oraz Chór Sonoro. W gminie organizowane są m.in. następujące imprezy kulturalno-rozrywkowe:

- Majówka pod Dzikowcem,
- Dni Boguszowa-Gorc,
- Noc Świętojańska pod Mniszkiem,
- Biesiada Ziemniaczana pod Mniszkiem - Święto Ziemniaka,
- Międzynarodowe Biennale Exlibrisu i Małej formy Graficznej,
- Babski Comber,
- obchody świąt i innych wydarzeń okolicznościowych.

4. Turystyka

Ustąpienie przemysłu wydobywczego stało się szansą na wykorzystanie walorów krajobrazowych wynikających z położenia geograficznego gminy oraz licznych obiektów dziedzictwa kulturowego i wypromowanie Boguszowa-Gorc jako ośrodka turystycznego. Gmina stanowi idealną bazę wyjściową do zwiedzania okolicznych, atrakcyjnych pod względem turystycznym miejsc. Można wyróżnić kilka typów turystyki realizowanych w gminie Boguszów–Gorce. Jest to:

- turystyka postindustrialna: związana ze zwiedzaniem obiektów przemysłowych (np. Szyb „Witold”),
- turystyka piesza: obejmuje szlaki turystyczne (żółty, czerwony, niebieski, zielony), ścieżki spacerowe,
- turystyka rowerowa: trasa czerwona Dzikowiec - Chełmiec – Mniszek, trasy w masywie Dzikowca i Lesistej Wielkiej, trasa Boguszów-Gorce - Czarny Bór - Witków Śląski, trasy w masywie Chełmca, trasy na górze Mniszek, trasy downhillowe, trasa MTB cross country,
- turystyka narciarska: trasy biegowe i zjazdowe są zlokalizowane w obrębie góry Dzikowiec,
- turystyka kulturowa: do jednych z najważniejszych atrakcji miasta należy najwyższy położony w Polsce rynek (591 m n.p.m.). Kolejną z atrakcji turystycznych miasta są obiekty zabytkowe, m. in. Ratusz Miejski z 1731 r. powstały na miejscu spalonej gorzelni, kościół p.w. Św. Trójcy z około 1535 r. przebudowany w 1723 r. w stylu barokowym. W kościele polsko - katolickim pw. św. Pawła Apostoła znajdują się jedyne na Dolnym Śląsku witraże, wykonane w 1902 r. przez znanego holenderskiego witrażystę Gustawa van de Treecka. Wśród zabytkowych budynków uwagę zwraca dom mieszkalny z końca XVIII wieku, przebudowany w II poł. XIX w. zlokalizowany przy ul. Małgorzaty Fornalskiej 9, o formach klasycystycznych, dom przy tej samej ulicy pod nr 31, na którym znajdują się herby Boguszowa i inicjały J.G. tzw. Dom Gutenberga, a także domy pod nr 35 i 37.
- Turystyka religijna - Droga Krzyżowa Trudu Górniczego - jedyna w kraju Górnicza Kalwaria składa się z 14 stacji wykonanych w formie granitowych tablic. Droga krzyżowa usytuowana jest wzdłuż trasy turystycznej wiodącej na górę Chełmiec (851 m.n.p.m.)
- turystyka sentymalna: związana z odwiedzinami miejsc urodzenia lub pochodzenia rodziny, które to miejsca zostały opuszczone ze względów politycznych lub ekonomicznych.

W gminie noclegi wśród obiektów zbiorowego zakwaterowania wyróżnia się jeden hotel oraz dom gościnny. Kompleks, w którym znajduje się hotel obejmuje także salę konferencyjno-balową, restaurację, basen oraz dwutorową kręgielnię.

Głównym produktem turystycznym Gminy jest Góra Dzikowiec. W 2009 r. miasto Boguszków-Gorce rozpoczęło inwestycję mającą na celu wypromowanie i uatrakcyjnienie miasta pod względem turystycznym oraz zachęcenie inwestorów do zakładania działalności gospodarczych na terenie Gminy. Obecnie Gmina zagospodarowuje tereny zbocza Góry Dzikowiec i tereny przyległe w kierunku turystyki aktywnej.

5. Sport i rekreacja

Podstawę bazy sportowo-rekreacyjnej gminy stanowią obiekty zarządzane przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Boguszkowie-Gorcach. Są to:

- hala sportowa wraz ze stadionem sportowym XXV-lecia oraz boiskami do Petanque przy ul. Olimpijskiej 1,
- stadion sportowy przy ul. Kusocińskiego,
- kompleks sportowy przy ul. Wałbrzyskiej,
- kompleks sportowy Orlik 2012 przy ul. Bema.

Podstawowym celem Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie kultury fizycznej, sportu i turystyki rekreacyjnej. Ośrodek organizuje m.in. następujące imprezy sportowo-rekreacyjne o zasięgu ponadlokalnym:

- Rajd Walończyka,
- Sudecka 100,
- Downhill Dzikowiec
- Górale na Start

W Boguszkowie-Gorcach działają następujące kluby sportowe:

- Górnik Boguszków-Gorce – klub piłkarski,
- SKF „Sudety Petanque Boguszków-Gorce” – klub pétanque,
- Szkółka Piłkarska Szczyt Boguszków-Gorce – reaktywowany klub piłkarski,
- Uczniowski Klub Sportowy „Jastrząb”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Mniszek”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Klub Sportów Górskich”,
- Klub Narciarstwa Alpejskiego „Dzikowiec”,
- Sudeckie Stowarzyszenie Strzeleckie.

Według danych OSIR Boguszków-Gorce w 2014 r. w klubach sportowych ćwiczyło 400 osób.

Zbiór obiektów o ponadlokalnym znaczeniu zlokalizowanych na terenie gminy, przyciągających nie tylko mieszkańców najbliższych okolic, ale także osoby spoza regionu obejmuje:

- wyciągi narciarskie: Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny Góra Dzikowiec (kolej linowa kanapowa - długość trasy 800 m, wyciąg orczykowy – długość trasy 400 m),
- narciarskie trasy biegowe: między innymi trasy biegowe zlokalizowane w rejonie Dzikowca (trasa biegowa „Stasia”, „Rycerska”, „Dzika” i „Widokowa”),
- trasy rowerowe: między innymi trasy rowerowe „downhill” oraz trasa widokowa MTB (w ramach Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Góra Dzikowiec),

- nowa wieża widokowa na Górze Dzikowiec – powstała na planie kwadratu 8x8 metrów.

Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny Góra Dzikowiec zapewnia doskonałe warunki dla uprawiania sportu przez cały rok. W obrębie Góry Dzikowiec krzyżuje się kilka szlaków turystycznych, pieszych i rowerowych (zielony, czerwony, żółty i niebieski), o różnym stopniu trudności. Miejsce przyciąga amatorów turystyki pieszej, biegów przełajowych oraz „Nordic Walking”. Przygotowana przez Gminę kolej linowa działa nie tylko w sezonie zimowym. W pozostałym okresie służy także rowerzystom i paralotniarzom jako środek transportu na szczyt. „Góra Dzikowiec” jest ulubionym miejscem paralotniarzy, którzy dostrzegli w nim doskonały potencjał do uprawiania tego rodzaju sportu. Wiele wiatry z zachodu na wschód pozwalają lotniarzom wznosić się na wysokość 1500 m i loty na odległość aż do 40 km.

6. Mieszkalnictwo

Zabudowa mieszkaniowa w Boguszkowie-Gorcach jest zlokalizowana w kilku zespołach stanowiących w przeszłości odrębne jednostki administracyjne tj.: Boguszków, Gorce, Kuźnice Świdnickie, Stary Lesieniec. Ponadto na terenie Starego Lesieńca i Nowego Lubominka znajduje się zabudowa zagrodowa, a na całym obszarze gminy rozproszona jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Zasoby mieszkaniowe Boguszkowa-Gorc w 2013 r. wynosiły 1257 budynków z 6 630 mieszkaniami. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 53,7 m². Stan techniczny istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych, a także wspólnot mieszkaniowych, oceniany jest jako zły lub niedostateczny. Budynki komunalne cechuje znaczący stopień dekapitalizacji wynikający z braku remontów. Podkreśla się także, iż większość tego typu obiektów została wybudowana przed 1945 rokiem. Stara, wyeksploatowana zabudowa wymaga dużych nakładów finansowych na jej rewaloryzację. Stan budynków powoduje również wysokie straty energii potrzebnej na ich ogrzewanie, co zwiększa ponoszone przez mieszkańców koszty oraz przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Od 2009 roku podjęto starania o poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych i z każdym rokiem wykonywanych jest coraz więcej remontów kompleksowych. Nie bez znaczenia pozostaje też udział gminy, który dla całego miasta szacuje się w okolicach 50 %. Gmina również podjęła trud remontów budynków których jest 100 % właścicielem. Mimo powyższego, wciąż potrzeby w tym zakresie są ogromne.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boguszków-Gorce przewidziano rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszkowa-Gorc jako „sypialni” Wałbrzycha oraz wykorzystanie atrakcyjności terenu zachęcającej do lokalizacji zabudowy mieszkaniowo-rekreacyjnej.

7. Aktywność społeczna

Na terenie miasta działają następujące organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego:

- Uczniowski Klub Sportowy „Jastrząb”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Mniszek”,
- Klub Piłkarski „Górnik Boguszków-Gorce”,

- Szkoła Piłkarska "Szczyt" Boguszów-Gorce,
- UKS „Klub Sportów Górskich”,
- „Nestor” Ośrodek Sportów Siłowych,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "Sudety Petanque Boguszów-Gorce",
- Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej,
- Stowarzyszenie Parolotniowe SUDETY,
- I Boguszowska Gromada Zuchowa „Błękitne Mandarynki”,
- Boguszowska Drużyna Harcerska „Buki”,
- 111 Boguszowska Drużyna Wędownicza „Watra”,
- Klub Narciarstwa Alpejskiego „Dzikowiec”,
- Fundacja „Ulica swoje wie”,
- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii św. Trójcy w Boguszowie-Gorcach,
- Fundacja Jesus Christ Security.

Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie w 2010 r. wyniosła 41,3 %. Średnia frekwencja w województwie dolnośląskim kształtowała się natomiast na poziomie 45,2 %. W wyborach na Prezydenta RP w tym samym roku wzięło udział 46,96 % uprawnionych do głosowania mieszkańców Boguszowa-Gorc. Dla porównania frekwencja dla województwa dolnośląskiego wyniosła 52,8 %. Przytoczone dane świadczą o niższym zaangażowaniu mieszkańców miasta w życie społeczno-polityczne, zarówno ich najbliższego otoczenia, jak i kraju.

8. Gospodarka

Dynamika tworzenia podmiotów gospodarki narodowej w gminie Boguszów-Gorce uległa osłabieniu w ostatnich latach. W roku 2011 w gminie funkcjonowało o 121 podmiotów mniej niż w roku 2010. Pomimo systematycznego wzrostu ilości podmiotów po 2011 roku, w 2013 r. w gminie działało mniej podmiotów niż w 2010 i ich liczba wynosiła 1563. Niemal 88 % z nich funkcjonowało w sektorze usługowym. Przytoczone dane pokazuje poniższa tabela.

Tabela 3: Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w latach 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	1606	1641	1520	1554	1563
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	11	10	9	9
przemysł i budownictwo	197	203	177	181	188
usługi	1398	1427	1333	1364	1366

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W gminie ponad 98 % podmiotów stanowią małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. W Boguszowie-Gorcach funkcjonuje jeden podmiot zatrudniający powyżej 50 osób. Dla porównania w 2009 r. w gminie prowadziło działalność 5 podmiotów zatrudniających do 249 osób.

Tabela 4: Podmioty gospodarcze według klas wielkości

	2009	2010	2011	2012	2013
0 - 9	1571	1608	1488	1524	1533
10 - 49	30	29	30	29	29
50 - 249	5	4	2	1	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Do największych pracodawców należą Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o., następnie PPHU Maltex Zdzisław Malczyszyn (produkcja i obróbka elementów metalowych) oraz Składy Opału. Według danych GUS najwięcej przedsiębiorstw prowadzi działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości. Wiele firm zajmuje się również handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów.

Tabela 5: Podmioty gospodarcze według sekcji PKD 2007 w 2013 roku

Sekcja A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9
Sekcja B: Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja C: Przetwórstwo przemysłowe	65
Sekcja D: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Sekcja E: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
Sekcja F: Budownictwo	120
Sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	323
Sekcja H: Transport i gospodarka magazynowa	106
Sekcja I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20
Sekcja J: Informacja i komunikacja	24
Sekcja K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	34
Sekcja L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	642
Sekcja M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	48
Sekcja N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28
Sekcja O: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
Sekcja P: Edukacja	24
Sekcja Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	26
Sekcja R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22
Sekcje S i T: Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	65

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując przedsiębiorczość mieszkańców gminy można stwierdzić, że w omawianym okresie (lata 2009-2013) szczytowym rokiem był 2010, kiedy to swoją działalność prowadziło 850 osób. W 2013 r. działalność gospodarczą prowadziło 768 osób. Widoczny jest zatem spadek przedsiębiorczości mieszkańców Boguszo-Gorc.

Tabela 6: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w latach 2009-2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	821	850	724	758	768

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Za bariery rozwoju przedsiębiorczości w gminie uznaje się głównie: słabą dostępność komunikacyjną, brak odpowiedniego kapitału ludzkiego, a także małą skalę społeczno-gospodarczą otoczenia.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boguszo-Gorce przewidziano wyznaczenie terenów pod działalność gospodarczą. Są to tereny i obiekty do zagospodarowania zlokalizowane w istniejącej strukturze osadniczej (obecnie niezagospodarowane

oraz tereny pokopalniane) oraz tereny zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej przeznaczone na cele nieuciążliwej działalności usługowej i produkcyjnej – obsługę ruchu turystycznego oraz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m².

W gminie poważnym problemem są trudności związane z zatrudnieniem. Według danych Urzędu Pracy w Wałbrzychu na dzień 31.12.2013 r. w gminie było zarejestrowanych 1541 bezrobotnych (przy ogólnej liczbie 4339 bezrobotnych zarejestrowanych w całym powiecie wałbrzyskim). Bezrobocie w powiecie na koniec 2013 r. wynosiło 32 % - dla porównania stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim ukształtowała się na poziomie 13,2 %.

Do głównych przyczyn zjawiska bezrobocia w gminie można zaliczyć:

- stan świadomości społecznej tj. trudności w przystosowaniu się do zmian w świetle długotrwałych tradycji związanych z główną dotychczasową funkcją obszaru tj. przemysłu wydobywczego,
- dominujące wykształcenie - zasadnicze zawodowe i podstawowe, obniżające elastyczność w przystosowaniu się do nowych warunków pracy,
- brak zróżnicowanych, nowych, alternatywnych i aktywnych dziedzin gospodarki, powstałych w miejsce górnictwa.

Gmina podejmuje działania mające na celu aktywizację osób bezrobotnych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach w latach 2008 - 2014 realizował projekt systemowy „Wiem, że potrafię”, który był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt stanowił odpowiedź na izolację mieszkańców Boguszowa-Gorc — osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, w wieku aktywności zawodowej, które nie potrafią odnaleźć się na rynku pracy i są klientami pomocy społecznej. Jego głównym celem była aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.

Wśród kolejnych przykładów aktywności gminy i jednostek organizacyjnych gminy w omawianej sferze należy wyróżnić chociażby zakończoną realizację kolejnych projektów społecznych tj. „Przemiany gospodarcze szansą na powrót na rynek pracy”, jak też realizację projektu „Elastyczny przedsiębiorca - cykl szkoleń i konferencji dla istniejących i nowotworzonych przedsiębiorstw”.

9. Środowisko

W krajobrazie gminy dominują tereny leśne (ok. 1158 ha) pokrywające zbocza wzgórz oraz tereny rolne (ok. 1147 ha) obejmujące doliny. Stanowią one łącznie około 85 % powierzchni gminy. Na tereny leśne (wg typów siedliskowych lasów) składają się głównie lasy górskie, w których wyróżniamy bory mieszane (w przewadze) i lasy mieszane, z dominującymi gatunkami leśnymi takimi jak świerk, sosna, buk, olsza. W strukturze wieku drzewostanu największy odsetek stanowią drzewa w wieku 41-80 lat. Drzewostany najstarsze (powyżej 140 lat) oraz bardzo młode (do 20 lat) zajmują nieznaczną powierzchnię. Lasy w gminie w całości zaliczane są do kategorii lasów ochronnych.

Ze względu na bliskie sąsiedztwo z Wałbrzysko-Noworudzkim obszarem ekologicznego zagrożenia na całym obszarze gminy zauważono zniszczenia środowiska leśnego - część terenów leśnych znalazła się w I i II strefie zagrożeń przemysłowych. Stan ten w ostatnim okresie w związku z likwidacją przemysłu węglowego uległ znacznej poprawie.

Na obszarze gminy znajdują się następujące formy ochrony:

- a) **Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich** z otuliną: położony w południowej części gminy obejmuje obszar o wartości przyrodniczej, kulturowej i historycznej. Ponad 88 % jego powierzchni pokrywają lasy będące w większości monokulturami, z czego większość stanowią drzewostany świerkowe. Granice parku pokrywają się z granicami projektowanego Obszaru Natura 2000 - „Góry Kamienne”,
- b) **Obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca**: położony w północno – wschodniej części gminy tylko w niewielkim stopniu znajduje się na obszarze gminy. O atrakcyjności tego obszaru decydują: zróżnicowana topografia, bogactwo gatunkowe lasów oraz bliskość Wałbrzycha,
- c) **Obszary Natura 2000**:
 - projektowany obszar Natura 2000 „Masyw Chełmca” obejmuje szczytowe partie masywu Chełmca, jego granica pokrywa się z północno – wschodnią granicą gminy,
 - projektowany obszar Natura 2000 „Góry Kamienne” znajduje się w południowej części gminy, obejmuje 4 pasma górskie (Góry Suche, Krucze, Masyw Dzikowca i Lesistej Wielkiej oraz część Gór Wałbrzyskich) i kotliny leżące pomiędzy nimi. Na jego obszarze znajdują się liczne siedliska przyrodnicze i stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt,
 - Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Sudety Wałbrzysko–Kamiennogórskie” obejmuje obszar całej gminy; został wyznaczony z konieczności zapewnienia odpowiedniej ochrony siedlisk ptaków tj. bocian czarny, derkacz, sokół wędrowny, puchacz, sóweczka i inne.
- d) **Pomniki przyrody**:
 - pomniki przyrody ożywionej: jedna lipa drobnolistna, buk pospolity, klon jawor, dąb szypułkowy,
 - obiekty o cechach pomników przyrody nieożywionej: dawny kamieniołom ryolitu, dawny kamieniołom trachybazaltu, rozpadliny skalne na Mniszku,
- e) Proponowany rezerwat przyrody „Jaworzyna pod Dzikowcem”: położony na południu gminy, całkowicie pokryty lasami liściastymi; jego powierzchnia wynosi ok. 40 ha,
- f) Siedliska Natura 2000: zlokalizowane stanowiska występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt zostały oznaczone jako siedliska Natura 2000. Znajdują się głównie na terenie

Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca.

Jakości powietrza na obszarze gminy cechują korzystne warunki, tj. występują niewielkie stężenia zanieczyszczeń. Żadne z badanych zanieczyszczeń, tj. SO₂, NO, NO₂, CO, O₃, NO_x, nie przekracza przyjętych norm. W okresie zimowym duże jest natomiast stężenie tlenków węgla wynikające z niskiej emisji, słabej jakości węgla wykorzystywanego w paleniskach domowych i ich niskiej sprawności. Stężenie tlenków węgla ma tendencję malejącą¹.

Od 1 lipca 2013 r. w Bogusławie-Gorcach, podobnie jak w całym kraju, obowiązują nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi. To efekt wejścia w życie znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Obowiązek gospodarowania odpadami został sędowany na gminę. W Bogusławie-Gorcach odpady zbierane są w sposób selektywny, w podziale na:

- odpady „suche” (w tym butelki PET, opakowania po chemii gospodarczej, kosmetykach i produktach spożywczych, kartony i torebki po mleku, sokach, woreczki foliowe, reklamówki, papier, itp.),
- odpady „mokre” - odpady komunalne zmieszane,
- szkło- zbiórka w systemie „gniazdowym”.

Pozostałe odpady komunalne mieszkańcy mogą przekazywać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Gmina Bogusław-Gorce, jako jedna z 17 gmin, jest udziałowcem Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „SANIKOM” Sp. z o.o. Spółka SANIKOM wybudowała w ostatnich latach Zakład Utylizacji Odpadów, który stał się regionalną instalacją przetwarzania odpadów komunalnych w naszym regionie.

10. Infrastruktura

Najważniejszymi szlakami komunikacyjnymi na terenie Bogusław-Gorc są:

- droga wojewódzka nr 367 relacji Wałbrzych – Bogusław-Gorce – Kamienna Góra – Kowary – Jelenia Góra,
- droga powiatowa nr 3396D,
- droga powiatowa nr 3397D,
- droga powiatowa nr 3398D.

Przez gminę biegną również linie kolejowe: 291 Bogusław – Gorce Wchód – Granica Państwa (Mieroszów) oraz linia 274 Wrocław – Zgorzelec.

Istotnym problem mającym wpływ na sytuację społeczną i gospodarczą w mieście jest brak skomunikowania wewnętrznego oraz zewnętrznego tj. brak obwodnicy miasta. Gmina realizuje dwa produkty turystyczne: "Góra Dzikowiec", "Szyb Witold". W celu zapewnienia większej dostępności do nowo powstających obiektów niezbędne jest odpowiednie ich skomunikowanie. Ważne jest również zwiększenie mobilności w zakresie poszukiwania miejsc pracy oraz odciążenie zabytkowego centrum miasta, przez które obecnie przebiega główny szlak komunikacyjny.

¹ Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020, str.27.

Od maja 2013 r. do Boguszowa-Gorc kursuje linia nr 2 wałbrzyskiej komunikacji miejskiej. Autobus przejeżdża przez dzielnice Osiedle Krakowskie, Boguszów i Gorce. Ponadto w Boguszowie-Gorcach funkcjonuje komunikacja prywatna.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia gminy w wodę jest magistrala układu przesyłowego relacji Marciszów-Wałbrzych. W Boguszowie woda doprowadzana jest do zbiornika położonego przy ul. Dworcowej i przepompowywana do sieci. Miasto posiada również własne ujęcia wody zaopatrujące w wodę Kuźnice Świdnickie i Stary Lesieniec:

- ujęcie powierzchniowe na potoku Lesk w Kuźnicach Świdnickich,
- ujęcie ze studni głębinowej w Kuźnicach Świdnickich,
- ujęcie ze studni głębinowej w Starym Lesieńcu,
- ujęcie przy pomocy studni szybowej w Nowym Lubominku.

Miejska sieć wodociągowa dostarcza wodę do prawie wszystkich mieszkań (99,32 %)², natomiast ujęcia lokalne posiada jedynie ok. 0,62 % mieszkań.

Miasto obsługiwane jest przez mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów (oddaną do użytku w 2001 r.) o przepustowości 5000 m³/d, zlokalizowaną na terenie gminy Czarny Bór. Do nowej oczyszczalni odprowadzane są ścieki z obszaru Gorc, Boguszowa, Starego Lesieńca i Kuźnic Świdnickich. Teren Osiedla Krakowskiego w Boguszowie obsługiwany jest przez wałbrzyską oczyszczalnię ścieków w Świebodzicach – Ciernie. Obecnie na terenie całego miasta trwa etap wykonywania przyłączy z budynków do sieci kanalizacji sanitarnej.

Zgodnie z danymi GUS w 2013 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej wynosiła 52,1 km, natomiast sieci kanalizacyjnej 14,4 km. W gminie liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych wynosi 1184 szt., a liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych - 481 szt.

Całość spraw związanych z gospodarką wodno-ściekową prowadzi za gminę Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji, którego gmina jest członkiem.

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV w relacji Świebodzice– Boguszów-Gorce – Mikułowa, przez Kamienną Górę, z rozdzielnią w Boguszowie-Gorcach (Stary Lesieniec). Miasto zasilane jest w energię elektryczną poprzez linie 110 kV i GPZ w Gorcach oraz system linii średniego napięcia.

Miasto zasilane jest w gaz ziemny z sieci wysokiego ciśnienia relacji Wałbrzych - Kamienna Góra poprzez system stacji redukcyjno – pomiarowych zlokalizowanych przy ul. Dworcowej. Przeszło 90% mieszkań wyposażonych jest w instalację gazową przyłączoną do sieci. Poza zasięgiem sieci pozostaje teren Starego Lesieńca.

² Studium Ukierunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boguszów-Gorce 2012, str. 13.

11. Tereny i obiekty przemysłowe

Na terenie miasta występują liczne obszary przemysłowe, pozostałe po działalności dawnych kopalń, zlikwidowanych w połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku w wyniku Zarządzenia Ministra Przemysłu z 1990 roku o postawieniu kopalń, ze względu na nierentowność, w stan „likwidacji”.

Na terenie Boguszowa-Gorc znajdują się:

- Szyb "Witold" Kopalnia Węgla Kamiennego "Victoria", ul. Traugutta: budynek nadszybia z wieżą wyciągową przebudowywany został na Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold”,
- Teren pokopalniany po zlikwidowanej Kopalni Barytu "Boguszów", ul. Młodzieży Polskiej,
- Browar "Boguszów", ul. Browarna. Teren przemysłowy (obiekt prywatny). Produkcja piwa w browarze została wstrzymana w 1996 roku, a następnie do 1998 roku mieściła się w nim hurtownia piwa. Aktualnie obiekt nie jest użytkowany i niszczeje.
- Na terenie gminy znajduje się ponadto kamieniołom. W obrębie obszaru Górniczego I, od 1997 r. wydobywany był porfir.

12. Zagospodarowanie Przestrzenne

Na terenie miasta obecnie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2002 roku, który potem był wielokrotnie zmieniany dla mniejszych obszarów. W 2010 roku władze miasta dokonały analizy aktualności dokumentów planistycznych, czego efektem było stwierdzenie konieczności wykonania nowych opracowań. W 2012 roku uchwalone zostało nowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, po tym podjęto działania zmierzające do opracowania nowych planów miejscowych.

III. Czynniki strategiczne

Rozpoznanie uwarunkowań dotyczących przyszłości miasta Boguszków-Gorce wymaga ustalenia zbioru oddziaływań, jakie generować mogą różne podmioty i zjawiska. Na ich zbiór składają się zarówno wpływy zewnętrzne, wynikające z decyzji i zachowań podmiotów stanowiących jej strategiczne otoczenie, jak i istniejące wewnętrzne uwarunkowania rozwoju, podlegające kształtowaniu przez gminę miejską Boguszków-Gorce. W celu dokonania ww. rozpoznania uwarunkowań można zastosować analizę SWOT, w ramach której wyróżnia się cztery grupy czynników strategicznych:

- **Siły (S)** – pozytywne atrybuty gminy, kształtowane które mogą umożliwiać, pobudzać bądź wspierać jej rozwój,
- **Słabości (W)** – cechy i zjawiska ograniczające możliwości rozwoju miasta;
- **Szanse (O)** – zewnętrzne oddziaływania i zjawiska, stwarzające pożądane możliwości rozwoju, niezależne od działań podejmowanych przez miasto;
- **Zagrożenia (T)** – zewnętrzne negatywne oddziaływania i zjawiska, utrudniające realizację zamierzeń rozwojowych, niezależne od działań podejmowanych przez miasto.

Przedstawiona poniżej analiza SWOT jest niejako podsumowaniem przeprowadzonych w poprzednich rozdziałach analiz. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej oraz perspektywicznej sytuacji miasta Boguszków-Gorce wraz z wyznaczeniem prognozy strategii postępowania. Poniżej przedstawiono podstawowe problemy i zagadnienia w kwestiach strategicznych. Zidentyfikowano słabe i silne strony miasta oraz przedstawiono szanse i zagrożenia jakie stoją przed miastem. Analizie poddano następujące obszary:

- Społeczne,
- Gospodarcze,
- Środowiskowo – infrastrukturalne.

1. Społeczne – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT

Tabela 7: Lista sił i słabości w obszarze społecznym

Siły	Słabości
Relatywnie duży potencjał ludnościowy Miasta Boguszków-Gorce. Dobra infrastruktura edukacyjno-sportowa jednostek edukacyjnych Miasta Boguszków-Gorce. Regionalna rozpoznawalność „marki turystycznej” Dzikowca. Zróżnicowanie oferty turystycznej (turystyka piesza, postindustrialna, rowerowa, narciarska), związana z funkcjonowaniem w Boguszkowie-Gorcach wyciągów narciarskich oraz wieży widokowej w ramach Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego Góry Dzikowiec; narciarskich tras biegowych – m.in. trasy biegowe zlokalizowane w rejonie Dzikowca i trasy rowerowe m.in. trasa rowerowa „downhill” oraz trasa widokowa MTB Dzikowiec).	Negatywne tendencje demograficzne związane ze znaczącym w skali województwa odpływem mieszkańców, szybko postępującym procesem ich starzenia się oraz ujemnym saldem migracji wewnętrznych i zagranicznych Utrzymujący się problem relatywnie wysokiego długotrwałego i strukturalnego bezrobocia, związanego z brakiem wykwalifikowanych zasobów pracy, zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy. Powyższe wiąże się z istnieniem obszarów biedy skutkujących występowaniem zjawiska wyłączenia społecznego. Identyfikuje się też postawy bierności społeczności lokalnej i roszczeniowe postawy jednostek. Frustracja i bezradność wobec niekorzystnej sytuacji ekonomicznej relatywnie dużej liczby mieszkańców generuje też problem obniżonego bezpieczeństwa publicznego związanego z aktami agresji i wandalizmu.

Relatywnie dobrze rozwinięta baza sportowa³. Organizacja przez Miasto Boguszów-Gorce atrakcyjnych i rozpoznawalnych wydarzeń sportowych i kulturalnych ściągających turystów i mieszkańców okolicznych miejscowości tj. Dnia Miasta, Nocy Świętojańskiej pod Mniszkiem, Majówki pod Dzikowcem, Babskiego Combru, Biesiada Ziemniaczana pod Mniszkiem. Wśród imprez sportowych o ugruntowanej pozycji należy wyróżnić m.in. chociażby: Sudecką 100, Rajd Walończyków, Downhill Dzikowiec, Górale na Start. Mimo ukształtowanych marek wymienionych produktów turystycznych należy w dalszym ciągu podejmować działania zwiększające zasięg ich oddziaływania. Niskie ceny mieszkań zarówno na rynku pierwotnym jak i wtórnym w relacji do cen w województwie dolnośląskim.	Niezadawalający poziom nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych obrazowany przez wskaźniki odnoszące się do wyników egzaminu końcowego po szkole podstawowej oraz gimnazjum. Niewielki potencjał infrastruktury kultury (kina, instytucje muzyczne, teatry, muzea, domy kultury) – w obrębie Boguszowa-Gorc funkcję instytucji kultury pełni jedynie Miejska Biblioteka Publiczna - Centrum Kultury. Brak dobrze rozpoznawalnego produktu kultury integrującego mieszkańców Miasta Boguszów-Gorce. Niewielka liczba nowych mieszkań i zły stan komunalnych zasobów mieszkaniowych. Niewystarczająco rozwinięta baza okołoturystyczna, w tym gastronomiczno - noclegowa. Niewykorzystany potencjał turystyczny – potrzeba dalszej rozbudowy infrastruktury turystyki aktywnej poprzez zagospodarowanie Masywu Dzikowca na cele rekreacji zimowej i letniej poprzez realizację wyciągów i tras zjazdowych oraz systemu tras narciarskich biegowych na terenach leśnych, a w okresie letnim dróg rowerowych. Wyznaczenie nowych szlaków turystycznych w obszarze całego miasta dostępnych dla ruchu pieszego i rowerowego; Mała aktywność organizacji pozarządowych, których działalność ukierunkowana jest na rozwój społeczno-ekonomiczny Miasta Boguszów-Gorce, co także przekłada się na ograniczony poziom współpracy części organizacji sektora pozarządowego z administracją publiczną i sektorem biznesu.
--	--

Tabela 8: Lista szans i zagrożeń w obszarze społecznym

Szanse	Zagrożenia
Rozbudowa bazy okołoturystycznej oraz wykorzystanie potencjału turystycznego Miasta Boguszów-Gorce, co przełoży się na generację nowych miejsc prac, a tym samym zredukuje dotkliwość ww. problemów społecznych. Wzrost zainteresowania społeczeństwa atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego. Wzrost liczby turystów odwiedzających Miasto Boguszów-Gorce. Kształtowanie się segmentów turystów np. zainteresowanych ucieczką od przeludnionych kurortów turystycznych. Wzrost zainteresowania zamożnych mieszkańców obszarów metropolitalnych budową „drugich domów” na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszowa-Gorc jako „sypialni” Wałbrzycha. Rosnąca popularność produktów turystyki aktywnej, w tym narciarskiej i rowerowej oraz turystyki postindustrialnej. Wysoki poziom motywacji władz samorządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych Miasta Boguszów-Gorce. Popularyzowanie inicjatyw ekonomii społecznej i szeroko rozumianego włączenia społecznego oraz pobudzanie aktywności lokalnej m.in. w zakresie przedsiębiorczości społecznej.	Ujemne saldo migracji, w tym szczególnie wykwalifikowanych zasobów pracy. Duża popularność innych obiektów turystycznych i imprez sportowych Dolnego Śląska (np. Kopalnia Złota w Złotym Stoku, Twierdza Srebrna Góra, Twierdza Kłodzko, Świątynia Wang, Bieg Piastów, Szlak Wygasłych Wulkanów w gminach Pogórza Kaczawskiego). Ugruntowana krajowa rozpoznawalność gmin uzdrowiskowych Kotliny Kłodzkiej. Wysoka popularność kurortów turystycznych Karkonoszy (Karpacz i Szklarska Poręba). Utrwalone negatywne stereotypy i niekorzystny wizerunek Miasta Boguszów-Gorce. Niechęć mieszkańców miasta do uczestnictwa w programach służących przeciwdziałaniu bezrobociu, patologii społecznych itp. Wysoka jakość życia na obszarze Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego.

³ Wyciągi narciarskiej, narciarskie trasy biegowe, trasy rowerowe, hale sportowe, boiska, place zabaw.

Kontynuacja finansowania przedsięwzięć nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, aktywnej polityki rynku pracy (szkolenia i kursy nakierowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji), prowadzących do wzmocnienia rynku pracy.

Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i obiektów użyteczności publicznej - a tym samym poprawa dostępu do obiektów i usług użyteczności publicznej. W efekcie poprawa poziomu edukacji i promowania uczenia się przez całe życie.

2. Gospodarcze – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT

Tabela 9: Lista sił i słabości w obszarze gospodarczym

Siły	Słabości
Wyszkolenie i rozwój specjalizacji branżowej dotyczącej usług turystycznych (ściśle związanych z turystyką aktywną i postindustrialną). Znaczące inwestycje publiczne związane z podniesieniem atrakcyjności turystycznej Miasta Boguszów–Gorce (ściśle w zakresie turystyki aktywnej i postindustrialnej). Realizacja inwestycji w zakresie LPR. Dogodne położenie miasta w układzie komunikacyjnym. Kreacja przyjaznego klimatu inwestycyjnego przez władze samorządowe miasta. Dostępność niezagospodarowanych terenów inwestycyjnych w atrakcyjnych lokalizacjach/Duża powierzchnia terenów inwestycyjnych. Bogactwo zasobów naturalnych w obrębie Boguszowa–Gorce. Na terenie gminy występują złoża surowców naturalnych energetycznych (węgiel kamienny, gaz ziemny), skalnych (melafiry, porfiry) oraz chemicznych (baryt). Obecnie wydobywa się jedynie surowce skalne.	Wysoki stopień bezrobocia. Brak rozwiniętego profilu branżowego – brak zagospodarowanych terenów inwestycyjnych – a tym samym niski poziom instytucjonalizacji biznesu w postaci – IOB TJ. SSE, czy też inkubatorów przedsiębiorczości. Wciąż odczuwalne skutki przekształceń gospodarczych i upadku przemysłu górniczego. Brak dobrego układu komunikacyjnego z podłączeniem do głównych ciągów wojewódzkich i krajowych. Relatywnie słaba dynamika tworzenia miejsc pracy. Słaby potencjał gospodarczy gminy – do największych pracodawców należą Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o., następnie PPHU Maltex – produkcja i obróbka elementów metalowych. Niewielka liczba podmiotów z branż nowoczesnych. Słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw wyrażająca się niskimi wpływami do budżetu gminy z tytułu podatku CIT, co oznacza też niskie zarobki mieszkańców. Brak skutecznych działań na rzecz inkubacji innowacyjnych firm. Spadek potencjału przedsiębiorczości mieszkańców Boguszowa-Gorc⁴ - przeciętny poziom przedsiębiorczości. Mało skuteczny sposób promocji oferty inwestycyjnej Miasta Boguszów–Gorce. Wciąż niewystarczająco rozwinięta gałąź turystyczna – która stanowi przewagę komparatywną Boguszowa–Gorc – brak profesjonalnej bazy hotelowo - gastronomicznej oraz infrastruktury okołoturystycznej obsługującej potencjalny ruch turystyczny. Trudności związane z pozyskaniem inwestorów, którzy wsparliby rozwój głównego produktu turystycznego Miasta Boguszów-Gorce - tj. Góry Dzikowiec - w szczególności chodzi o rozbudowę bazy okołoturystycznej, w tym gastronomiczno-noclegowej oraz ruchu samochodowego.

⁴ Spadek liczby firm prowadzonych przez osoby fizyczne.

Tabela 10: Lista szans i zagrożeń w obszarze gospodarczym

Szanse	Zagrożenia
Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, innowacyjność przedsiębiorstw. Wzrost znaczenia polityki miejskiej w Polsce. Duży potencjał turystyczny do rozwoju i wykorzystania w obrębie Boguszcza-Gorce - m.in. poprzez przebudowy i remonty istniejących oraz budowę nowych obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej. Zwiększona atrakcyjność turystyczna i inwestycyjna Miasta Boguszcza-Gorce, uzyskana dzięki lepszej kampanii informacyjno-promocyjnej i zwiększonej intensyfikacji działań marketingowych – udział w targach gminnych i turystycznych. Produkcja profesjonalnych materiałów informacyjno-promocyjnych. Realizacja programów pobudzenia przedsiębiorczości społecznej i promowania włączenia społecznego oraz aktywnej polityki rynku pracy. Uzbrojenie terenów strefy aktywności gospodarczej w Boguszczu-Gorcach, co może przyciągnąć kolejnych inwestorów. Wykorzystanie zasobów naturalnych. Udział w centrum surowców skalnych w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej. Zwiększenie poziomu instytucjonalizacji biznesu w postaci uruchomienia IOB TJ. np. SSE oraz inkubatorów przedsiębiorczości. Kreacja pozytywnego klimatu inwestycyjnego związanego z zakładaniem firm przez młodych ludzi oraz tworzeniem atrakcyjnych warunków do inwestowania.	Wyższy poziom rozwoju branży turystycznej w Karkonoszach i zachodniej części Kotliny Kłodzkiej (lepszą bazą hotelowo-gastronomiczną i lepiej rozwiniętymi usługami okołoturystycznymi). Wciąż niewystarczająca dynamika tworzenia nowych miejsc pracy i w związku z tym wciąż nienajlepszy wizerunek Boguszcza-Gorce. Wyższa ocena innowacyjności przedsiębiorstw w podregionie jeleniogórskim (wg raportu IBnGR). Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego oraz innych aglomeracji w Polsce skutkująca małym zainteresowaniem inwestorów obszarem Boguszcza-Gorce. Krótki czas pobytu turystów odwiedzających gminę - Boguszcza-Gorce⁵ oraz niewielka ich liczba⁶. Niewielkie zainteresowanie inwestorów budową infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej w obrębie Boguszcza-Gorce. Zaawansowana pakietyzacja produktów kulturalno-turystycznych w konkurencyjnych ośrodkach turystycznych (np. Kopalnia Złota w Złotym Stoku). Brak SSE w obrębie Boguszcza-Gorce i związku z tym niewielka liczba projektów gospodarczych wzbogacających profil branżowy jej obszaru. Nieskuteczne i zbyt mało efektywne prowadzone działania informacyjno-promocyjne zarówno w zakresie oferty turystycznej jak i inwestycyjnej.

3. Środowiskowo-infrastrukturalne – siły, słabości, szanse, zagrożenia, analiza SWOT

Tabela 11: Lista sił i słabości w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym

Siły	Słabości
Różnorodność walorów przyrodniczo-krajobrazowych Boguszcza-Gorce związanych ściśle z położeniem geograficznym, co stanowi przewagę komparatywną gminy. Relatywnie dobra jakość powietrza. Dość dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, dogodny połączenie miasta ze stolicą województwa dolnośląskiego - Wrocławiem. Istnienie infrastruktury kolejowej. Istniejący teren do zagospodarowania na potrzeby strefy aktywności gospodarczej/Duża powierzchnia wolnych terenów do inwestycji.	Brak obwodnicy Miasta i konieczność przeprowadzenia szeregu prac do wykonania w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej z uwagi na zły stan techniczny i niskie parametry techniczne odcinków dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich. Brak dogodnych połączeń komunikacyjnych zarówno drogowych, jak i kolejowych z głównym produktem turystycznym Boguszcza tj. Górą Dzikowiec, jak też szerzej z gminami Aglomeracji Wałbrzyskiej. Wciąż niewystarczający poziom skanalizowania gminy Boguszcza-Gorce. Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Boguszcza-Gorce w zakresie konieczności przyłączenia się do systemu wodno-ściekowego.

⁵ Najczęściej od kilku godzin do 3 dni.

⁶ W relacji do potencjału ludnościowego tego obszaru.

	Brak rekultywacji wysypiska odpadów komunalnych w Czarnym - Borze. Relatywnie duża ilość zasobów mieszkaniowych wymagających renowacji - duża część lokali mieszkalnych jest w złym stanie technicznym z uwagi na wiek budynków. Zasoby mieszkaniowe wymagają też w dużej mierze prac polegających na zwiększeniu efektywności energetycznej, w tym wymiany nieefektywnych systemów grzewczych. Są one bowiem jednocześnie źródłem tzw. niskiej emisji, zwłaszcza w trakcie sezonu grzewczego (powyższe przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska naturalnego, w tym szczególności obniża jakość powietrza). Mimo przeprowadzonych prac rewitalizacyjnych wciąż funkcjonowanie zdegradowanych obiektów i przestrzeni użyteczności publicznej (tj. obiektów dworca głównego, kościoła ewangelickiego, szkół i przedszkoli i przestrzeni publicznych). Zły stan infrastruktury kolejowej, w szczególności dworca.
--	---

Tabela 12: Lista szans i zagrożeń w obszarze środowiskowo-infrastrukturalnym

Szanse	Zagrożenia
Podnoszenie rangi transportu kolejowego w dokumentach europejskich jako zrównoważonej formy transportu publicznego. Dostępność funduszy unijnych ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie pro-ekologicznych oraz energooszczędnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i gospodarki. Moda na proekologiczne zachowania i potrzebę prowadzenia zdrowego trybu życia polegającego na aktywnym spędzaniu czasu, zwłaszcza wśród mieszkańców większych miast. Akcentowanie idei zrównoważonego rozwoju w politykach krajowych i unijnych. Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności podłączenia się do zintegrowanego systemu wodno-ściekowego. Wykonanie kluczowych dla rozwoju Boguszowa-Gorc inwestycji tj.: Budowa obwodnicy Miasta i przeprowadzenia szeregu prac w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej. Zapewnienie dogodnych połączeń komunikacyjnych zarówno drogowych, jak i kolejowych z głównym produktem turystycznym Boguszowa tj. Ośrodkiem Górą Dzikowiec. Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej. Modernizacja zasobów mieszkaniowych wymagających renowacji, w tym m.in. w zakresie poprawy efektywności energetycznej. Kontynuacja prac rewitalizacyjnych w zakresie przestrzeni i obiektów użyteczności publicznej, w tym m.in. w zakresie poprawy efektywności energetycznej. Rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszowa-Gorc.	Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe w głównym paśmie Karkonoszy (np. Karkonoski Park Narodowy) i Kotliny Kłodzkiej (np. Jaskinia Niedźwiedzia, Masyw Śnieżnika). Obniżona atrakcyjność inwestycyjna Gminy Boguszów-Gorce związana z brakiem bezpośredniej drogi o parametrach drogi dwujezdniowej łączącej Aglomerację Wałbrzyską z autostradą A4. Ograniczenia w podejmowaniu przedsięwzięć gospodarczych ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 i innych obszarów objętych ochroną przyrodniczą.

IV. Rozstrzygnięcia strategiczne

1. Wyzwania strategiczne

Sformułować można następujące wyzwania strategicznego rozwoju Miasta Boguszów-Gorce:

- **potrzeba przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom** – takim jak degradacja i marginalizacja społeczno-gospodarcza miasta Boguszów-Gorce w ramach województwa dolnośląskiego. Trwające kilkanaście lat przekształcenia restrukturyzacyjne zmieniły wizerunek Miasta, zaś w jakimś sensie spóźnione decyzje polityczne i małe zainteresowanie inwestorów przyczyniły się do postrzegania Miasta Boguszów-Gorce przez pryzmat regionu wałbrzyskiego. **Duże bezrobocie, niskie zarobki, bierność społeczności lokalnych, niewystarczające starania wielu instytucji publicznych, czy niedorozwój infrastruktury, brak wykwalifikowanych zasobów pracy** to skutki przekształceń gospodarczych Miasta Boguszów-Gorce i relatywnie rozciągniętego w czasie procesu rewitalizacji.
- **potrzeby wykorzystania posiadanych zasobów środowiska naturalnego i atrakcji turystycznych**, które stanowią czynniki sukcesu pod względem właściwego wykorzystania gospodarczego, które nie zdobyły jeszcze pożądaną lokalnie pozycję rynkową, co wynika ze zbyt krótkiego czasu funkcjonowania nowych obiektów, niewystarczającej liczby inicjatyw promocyjnych oraz konieczności podejmowania wielu inwestycji o charakterze komplementarnym.

Zgodnie z ww. należy zauważyć, iż część prac rewitalizacyjnych, a także realizacja szeregu innych projektów zwłaszcza w zakresie inwestycji w turystykę aktywną zrealizowanych z wykorzystaniem przyznanych środków unijnych została już wykonana, co w długim okresie dopiero zaczyna przynosić wymierne korzyści społeczno-gospodarcze związane z kreacją kluczowej dla Miasta branży turystycznej. Niemniej, wykonany zakres prac nie wyczerpuje ogromu inwestycji, które pozostały do wykonania, zwłaszcza w zakresie następujących obszarów tj.:

- **kreowania działalności gospodarczej prowadzącej do zwiększenia dynamiki rozwoju przedsiębiorstw poprzez zagospodarowanie terenów pod działalność gospodarczą i wdrażania innowacji w obrębie Boguszowa-Gorc m.in. poprzez zwiększenie instytucjonalizacji biznesu** - obecność instytucji otoczenia biznesu,
- **ochrony środowiska** w zakresie respektowania/wdrożenia reguł gospodarki niskoemisyjnej oraz sprawnej gospodarki wodno-kanalizacyjnej i gospodarki odpadami,
- **zagospodarowania turystycznego** - tutaj w szczególności chodzi o dalszy rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej wspierających budowę potencjału turystycznego Miasta Boguszów-Gorce w oparciu o Ośrodek „Góra Dzikowiec”, zlokalizowany w obrębie obszaru Natura 2000,
- **szeroko pojętej poprawy warunków mieszkaniowych i osadniczych,**
- **kontynuacji prac rewitalizacyjnych**, w tym poprawy bezpieczeństwa publicznego,
- **rozwoju infrastruktury technicznej**, w tym poprawy dostępności komunikacyjnej miasta,
- **rozwoju infrastruktury spójności społecznej i infrastruktury edukacyjnej**, prowadzących do poprawy dostępności do obiektów i usług użyteczności publicznej,

- powiązanych z ww. przedsięwzięć w obszarze **wzmocnienia rynku pracy, podnoszenia kształcenia, wielotorowego działania w obrębie włączenia społecznego**,
- istotna wydaje się także **konieczność pobudzania aktywności lokalnej**, która wyrażać się będzie m.in. przez budowę tożsamości terytorialnej. Powyższe oznaczać będzie podejmowanie wielu długookresowych przedsięwzięć zorientowanych na budowanie kapitału społecznego Miasta Boguszów-Gorce. Potrzeba dokonywania zmian w obszarze społecznym wynika głównie ze zmian administracyjno-lokalnych, które mimo upływu lat ciągle pozostają istotnym czynnikiem rozwoju. Wielu mieszkańców wyraża przywiązanie do miejsca swojego aktualnego zamieszkania w obrębie poszczególnych dzielnic Boguszów-Gorce, nie akceptując nowego kształtu granic miasta. Identyfikuje się potrzebę pobudzenia procesów zakorzeniania i kreowania społeczności lokalnej, co powinno być przedmiotem starań władz miasta oraz współpracujących z nimi organizacji pozarządowych. Tożsamość lokalna to bogactwo obszaru ale jego użyteczność wymaga szczególnych działań. Wyzwaniem rozwojowym dla Miasta Boguszów-Gorce jest zidentyfikowanie elementów integrujących jej mieszkańców w grupę społeczną i wspieranie inicjatyw oddolnych przyczyniających się do intensyfikacji takich przedsięwzięć.

W ramach działań w zakresie pobudzania aktywności lokalnej, istnieje również pilna potrzeba **stymulowania przedsiębiorczości społecznej**, co wynika z ww. problemu relatywnie wysokiego wskaźnika migracji do innych ośrodków miejskich, jak też destynacji zagranicznych, związanych z wyjazdami zarobkowymi, wywołanych problemem bezrobocia w obrębie Miasta Boguszów-Gorce i regionu.

- I wreszcie niezwykle istotnym w kontekście potrzeby zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej, kulturalnej i społecznej Miasta Boguszów-Gorce jest **sukcesywne podejmowanie działań związanych z poprawą wizerunku Miasta Boguszów-Gorce** m.in. poprzez intensyfikację działań informacyjno-promocyjnych w zakresie dostępnej oferty inwestycyjnej, turystycznej, rezydencjalnej gminy.

Analizując powyższe należy zauważyć, iż w przypadku Miasta Boguszów-Gorce kluczowa wydaje się kreacja impulsów rozwojowych stymulowana przez sektor publiczny, zaś ich odbiorcą powinny zostać przede wszystkim podmioty gospodarcze (inwestorzy). Ich zaangażowanie w dłuższym okresie czasu może stworzyć warunki dla odwrócenia skutków występowania niepożądanych zjawisk społecznych. Niemniej z uwagi na kumulację wielu negatywnych problemów społecznych, spowalniających oczekiwany rozwój gospodarczy, władze miasta w celu poprawy sytuacji w tym obszarze zmuszone są wraz z właściwymi instytucjami i organizacjami pożytku publicznego wygenerować odpowiednio skuteczne zasoby i środki, by równolegle z poprawą oferty inwestycyjnej zgodnej z polityką zrównoważonego rozwoju, wzmocnić warunki rozwoju i funkcjonowania kapitału ludzkiego.

Ponadto, uwzględniając fakt, iż gmina miejska Boguszów-Gorce przynależy geograficznie i funkcjonalnie do aglomeracji wałbrzyskiej, władze gminy powinny również w przypadku części spośród ww. obszarów podjąć aktywną i ścisłą współpracę z innymi gminami aglomeracji, co może zdecydować o większej efektywności sił i środków, a tym samym nierzadko powodować efekt synergii na wspólnych polach współpracy.

2. Wizja

Wizja rozwoju Boguszcowa–Gorc stanowi projekcję stanu, który powinien być w przyszłości osiągnięty z uwzględnieniem istniejących i przewidywanych potrzeb mieszkańców jego obszaru oraz różnego rodzaju uwarunkowań. Jest formą deklaracji o charakterze politycznym, ale z uwzględnieniem możliwości ekonomicznych i społecznych. Wskazuje orientację głównych celów strategicznych, a jej elementy opisują pożądany rozwój Miasta Boguszców–Gorce.

W określaniu wizji rozwoju duże znaczenie miały rezultaty przeprowadzonej analizy społeczno-gospodarczej, analizy SWOT (uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych), zapisy dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i wojewódzkim, kompetencje samorządu miejskiego oraz instrumenty i programy finansowe dostępne dla gminy itd.

W założeniu strategii wskazano główne obszary, których wsparcie jest konieczne do rozwoju procesów gospodarczych i społecznych wywołujących pozytywne skutki. Obszary te wynikają zgodnie z ww. m.in. z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych miasta, a układ proponowanych do realizacji kierunków działań respektuje zasady zrównoważonego rozwoju.

Zakłada się, że w wyniku założeń przedmiotowej strategii w przyszłości Boguszców–Gorce będzie:

- miastem o zwiększonej dynamice rozwoju i tym samym wyższej randze wśród miast regionu,
- miastem z większą ilością miejsc pracy,
- liczącym się ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego regionu Dolnego Śląska, zbudowanym na potencjale Ośrodka Góry Dzikowiec,
- miastem o atrakcyjnych warunkach zamieszkania, przez dostęp do sprawnej i efektywnej infrastruktury, przyjaznej środowisku naturalnemu oraz z lepszym dostępem do usług użyteczności publicznej,
- miastem o uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni publicznej,
- miastem ludzi wykształconych, wykwalifikowanych, aktywnych i chętnych do pracy oraz samorozwoju,
- miastem pozytywnie kojarzonym z atrakcyjną ofertą inwestycyjną, turystyczną i rezydencjalną.

W efekcie powyższego wizję miasta Boguszców–Gorce formułuje się w następujący sposób:

Boguszców–Gorce atrakcyjnym miejscem rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o zasoby środowiska naturalnego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i miastem przyjaznym mieszkańcom, zapewniającym korzystne warunki zamieszkania i rozwoju kapitału ludzkiego.

Zasadność takiego sformułowania wizji miasta wynika z faktu, iż władze samorządowe Boguszcowa–Gorc widzą konieczność kreowania nowych warunków rozwoju gospodarczego, głównie w oparciu o posiadany potencjał endogeniczny, tj. zasoby środowiska naturalnego. Dlatego też kładą główny nacisk na konieczność dokonania zmian gospodarczych, uwzględniając fakt, iż bogactwo środowiska naturalnego może wpisać się w nowoczesne wyzwania gospodarcze, społeczne i ekologiczne, jakie doceniane są na rynkach produktów terytorialnych. Niemniej obecni decydenci mają również świadomość, iż potrzeba dokonywania inwestycji gospodarczych, musi być jednak uzupełniana m.in. modernizowaniem istniejących zasobów mieszkaniowych, urządzeń infrastruktury technicznej oraz inicjowaniem przedsięwzięć mających na celu budowę nowoczesnego kapitału społecznego.

Spełnienie nakreślonej wizji będzie możliwe poprzez skupienie się na ograniczonej liczbie priorytetowych obszarów (celów operacyjnych). Biorąc pod uwagę położenie i potencjał, a także główne bariery rozwojowe Boguszcza–Gorc, wybrano zatem 4 główne cele strategiczne i 11 celów operacyjnych, które dodatkowo odpowiednio pogrupowano i uzasadniono.

CEL STRATEGICZNY: STWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DO ROZWOJU BAZY EKONOMICZNEJ BOGUSZOWA-GORC

Pozycja konkurencyjna miasta w dużej mierze zależy od bazy ekonomicznej, stopnia i dynamiki jej rozwoju. Podstawę bazy ekonomicznej stanowią przedsiębiorstwa działające na terenie miasta. To one generują miejsca pracy, to od poziomu płac, jakie oferują, zależy chłonność rynku wewnętrznego. Rozwinięte przedsiębiorstwa, charakteryzujące się wysokimi zyskami, stanowią jednocześnie źródło zwiększonych dochodów dla samorządu (podatek CIT, od nieruchomości, itp.). Samorząd gminny nie może ingerować w sferę komercyjną, jednak dostrzegając wagę i wpływ rozwoju sektora przedsiębiorstw na rozwój całego miasta powinien dążyć do tworzenia jak najlepszych warunków funkcjonowania firm. Oprócz stosowania instrumentów fiskalnych przejawia się to dbałością o przygotowanie infrastruktury sprzyjającej i zachęcającej do inkubowania i lokowania inwestycji. Rozwój przedsiębiorczości zależy od aktywności mieszkańców, ale również od dostępu do kapitału a także ilości działających organizacji, instytucji wsparcia przedsiębiorczości i jakości oferowanych przez nie usług (w szczególności chodzi o IOB tj. specjalne strefy ekonomiczne, inkubatory przedsiębiorczości itp.).

W ramach celu strategicznego wydzielono cel operacyjny, który brzmi następująco:

- Cel operacyjny: NOWY PROFIL GOSPODARCZY OPARTY NA AKTYWNOŚCI NOWOCZESNYCH FIRM – ZWIĘKSZENIE DYNAMIKI GOSPODARKI BOGUSZOWA–GORC.

CEL STRATEGICZNY: POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA POPRZECZ ROZWÓJ PODSTAWOWEJ INFRASTRUKTURY I ODPOWIEDNIEGO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Warunkiem zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców jest przede wszystkim zwiększanie dochodów gospodarstw domowych. Jakość życia zależy również od dostępu do podstawowej infrastruktury. Szczególną uwagę należy zwrócić na poprawę jakości dostępności komunikacyjnej oraz kwestie dalszego sukcesywnego rozwoju infrastruktury technicznej. Obecnie coraz większego znaczenia dla mieszkańców nabierają też kwestie ochrony środowiska i estetyki otoczenia w jakim mieszkają i funkcjonują. Mieszkańcy równie często oceniają warunki zamieszkania także przez pryzmat możliwości realizowania potrzeb i usług użyteczności publicznej, w tym także związanych z edukacją, zdrowiem, spędzaniem wolnego czasu itd. Dlatego kwestie planowania przestrzennego powinny też być traktowane jako przejaw dbania o poziom życia mieszkańców.

W ramach uszczegółowienia ww. celu strategicznego wyznaczono kolejne cele operacyjne tj. :

- Cel operacyjny: POPRAWA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO I WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ORAZ WDROŻENIE REGUŁ GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W BOGUSZOWIE-GORCACH;
- Cel operacyjny: POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA ORAZ ROZWÓJ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC;
- Cel operacyjny: POPRAWA DOSTĘPU DO OBIEKTÓW I USŁUG UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBRĘBIE BOGUSZOWA–GORC;
- Cel operacyjny: DOGODNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA BOGUSZOWA-GORC;

- Cel operacyjny: NOWOCZESNA OFERTA TURYSTYCZNA NA OBSZARZE NATURA 2000 W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC.

CEL STRATEGICZNY: LEPSZA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO

Na postęp ekonomiczny coraz większy wpływ ma jakość zasobów ludzkich. Wykształcone, świadome społeczeństwo jest bardziej otwarte na zmiany. Konieczny jest ciągły wysiłek na rzecz umożliwiania mieszkańcom uczestnictwa w różnych formach kształcenia i doksztalcenia oraz rozwoju umiejętności wykorzystywanych na rynku pracy. Niezwykle ważne jest budowanie relacji współpracy i współtworzenia rzeczywistości społecznej i ekonomicznej, w tym także przez szeroko rozumiane promowanie włączenia społecznego oraz wzmocnienie mechanizmów rynku pracy w obrębie Boguszowa-Gorc. Istotne jest również podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności lokalnych, w tym m.in. nakierowanych na stymulowanie postaw obywatelskich związanych chociażby z przywiązaniem do miasta, jego tradycji i osiągnięć.

W ramach uszczegółowienia ww. celu strategicznego wyznaczono kolejne cele operacyjne tj. :

- Cel operacyjny: PARTYCYPACJA MIESZKAŃCÓW W INICJATYWACH ROZWOJOWYCH W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC;
- Cel operacyjny: POPRAWA I PODNIESIENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC;
- Cel operacyjny: PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU W BOGUSZOWIE-GORCACH;
- Cel operacyjny: WZMOCNIENIE RYNKU PRACY W BOGUSZOWIE-GORCACH.

CEL STRATEGICZNY I OPERACYJNY: POPRAWA WIZERUNKU MIASTA BOGUSZÓW-GORCE

Osiągnięcie nakreślonej wizji rozwoju miasta Boguszów-Gorce związane będzie również z dużym wysiłkiem w zakresie poprawy wizerunku, postrzeganego w dalszym ciągu jednak trochę stereotypowo. Realizacja ww. celów strategicznych i operacyjnych wydaje się z punktu widzenia władz samorządowych i społeczności lokalnej nadrzędna. Niemniej brak działań w obszarze wizerunku i PR, nie przełoży się na uzyskanie efektu synergii oczekiwanego w roku 2020, tj. wraz z wykonaniem założonych przedsięwzięć strategicznych w ramach wyznaczonych obszarów niniejszego opracowania.

3. Priorytety strategii

Wyznaczanie orientacji rozwojowych przy zastosowaniu podejścia strategicznego zakłada konieczność dokonania wyboru obszarów funkcjonalnych, w których nastąpi intensyfikacja działań i przedsięwzięć. Jest to konieczne ze względu na istnienie wielu różnych ww. potrzeb społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych czy środowiskowych oraz ograniczeń wynikających z poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego, braku środków na inwestycje oraz uwarunkowań zewnętrznych. Formułując Strategię Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce przyjęto, iż priorytety wyznaczają główne obszary jej rozwoju, w których dokonywana będzie interwencja wdrażających rozstrzygnięcia strategiczne za pomocą zbioru mierzalnych celów operacyjnych oraz wynikających z nich kierunków działań i przedsięwzięć. Identyfikacja priorytetów została przeprowadzona z wykorzystaniem analizy społeczno-gospodarczej, rozpoznanych wyzwań strategicznych oraz założeń wizji rozwoju.

Wyznaczono sześć następujących priorytetów rozwoju Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce.

- **DYNAMICZNA GOSPODARKA I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI - (OBSZAR: PRZEDSIĘBIORSTWA I INNOWACJE)**

Upadek tradycyjnych dziedzin przemysłu przełożył się na obniżenie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Boguszowa-Gorc i spowodował poważne trudności w zakresie pozyskiwania zewnętrznych inwestorów, zwłaszcza, że do dzisiaj w obrębie Boguszowa-Gorc brakuje typowych IOB, które z zasady kreują dobry klimat inwestycyjny.

Marazm gospodarczy utrzymuje się także m.in. z powodu obniżonego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. W efekcie czego dynamika powstawania nowych podmiotów gospodarczych maleje. Biorąc pod uwagę powyższe w celu poprawy sytuacji trzeba wspierać powstawanie i rozwój przedsiębiorstw, w tym zarówno inspirowany przez zewnętrznych inwestorów, jak i oparty o nowe działalności wykreowane z wykorzystaniem istniejących potencjałów endogenicznych.

Ważne jest również, aby przyspieszyć dokonywanie zmian, a dynamika rozwoju przynajmniej tych dziedzin gospodarki, które uznane zostaną za główne (przede wszystkim branża turystyczna, jak też z uwagi na bogactwo zasobów naturalnych – branża wydobywcza), mogła przebiegać w tempie zauważalnym w regionie. Z uwagi na wyjątkową wrażliwość obszaru, tj. brak rozwiniętego zaplecza innowacji, istnieje potrzeba inkubacji firm innowacyjnych przez tworzenie korzystnych warunków dla zakładania firm MŚP w szczególności przez ludzi młodych.

Kluczowe jest także podejmowanie działań związanych z tworzeniem atrakcyjnych warunków do inwestowania, w tym tworzenia obszarów aktywności gospodarczej.

Tylko takie działania pozwolą osiągnąć cel operacyjny w postaci: nowy profil gospodarczy oparty na aktywności nowoczesnych firm – zwiększenie dynamiki gospodarki Boguszowa-Gorc.

- **ATRAKCYJNE ŚRODOWISKO ZAMIESZKANIA (OBSZARY: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA, ŚRODOWISKO I ZASOBY, INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA)**

Przekształcenia rozwojowe muszą służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Boguszowa-Gorc, którzy są najważniejszymi odbiorcami dokonujących się zmian społeczno-gospodarczych. Biorąc pod uwagę negatywne pod względem potencjału ekonomicznego miasta, tendencje migracyjne, zwłaszcza ludzi młodych, nierzadko wykwalifikowanych, należy podjąć działania, które zatrzymają ww. proceder lub też znaczenie go osłabią. Sposobem na powstrzymanie takich zachowań może być podnoszenie jakości zamieszkania, w tym atrakcyjności zasobów mieszkaniowych oraz rozwój infrastruktury społecznej, która oferuje usługi pożytku publicznego.

Niemniej należy zauważyć, iż kwestia oceny jakości zamieszkania uzależniona jest od jeszcze kilku innych czynników, które omówiono poniżej.

Z uwagi na coraz większą świadomość ekologiczną, jak też modę na zdrowy tryb życia, coraz większego znaczenia w ocenie jakości zamieszkania zaczyna nabierać także kwestia uregulowania spraw środowiskowych lub też wykorzystywania rozwiązań pro-środowiskowych w miejscu stałego pobytu (zamieszkania). Jest tak, bowiem przekłada się to w sposób bezpośredni na zdrowie człowieka. W szczególności chodzi tu m.in. o uregulowaną gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, respektowanie reguł gospodarki niskoemisyjnej, kwestię efektywności energetycznej, mechanizmy ochrony różnorodności biologicznej, co gwarantuje w długim okresie poprawę ochrony środowiska i tym samym wpływa pozytywnie na ww. zdrowie człowieka.

W zakresie infrastruktury ochrony środowiska, zgodnie z przeprowadzoną analizą SWOT, Boguszków-Gorce w wyniku wieloletnich zaniedbań, a także niskiej świadomości ekologicznej poprzednich decydentów politycznych potrzebuje jeszcze doinwestowania.

Atrakcyjność zamieszkania w obrębie miejscowości wyznacza także estetyka zamieszkania, która uzależniona jest od standardu istniejących zasobów mieszkaniowych oraz estetyki przestrzeni publicznej, w tym estetyki obiektów publicznych tj. dworzec kolejowy czy też kościół. Powyższe w przypadku Boguszu-Gorc uzależnione będzie od dokończenia prac rewitalizacyjnych zwłaszcza w wymiarze fizycznym polegających m.in. na rewitalizacji obiektów zlokalizowanych na terenach zdegradowanych, przebudowy i remontów budynków mieszkalnych i przestrzeni publicznych, odnowie i budowie nowych elementów architektury.

Wyznacznikiem atrakcyjności zamieszkania, zwłaszcza dla ludzi młodych jest także rozwój budownictwa mieszkaniowego, co może stymulować poprawę wskaźników demograficznych i potencjalnie chęć założenia rodziny. Stąd potrzeba stymulacji rozwoju funkcji mieszkaniowej w obrębie Boguszu-Gorc.

Istotnym wyznacznikiem atrakcyjności zamieszkania jest także kwestia poczucia bezpieczeństwa publicznego. Z uwagi na nawarstwienie problemów socjo-ekonomicznych w obrębie Boguszu-Gorc, w tym m.in. ubóstwa istnieje potrzeba zwiększenia środków i kooperacji odpowiednich służb w celu poprawy sytuacji (w szczególności Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, OPS, Straży Miejskiej). Bardzo istotnym wymiarem poprawy jakości zamieszkania jest także kwestia dostępności do obiektów i usług użyteczności publicznej w obrębie Boguszu-Gorc, w tym szczególnie infrastruktury edukacji, co gwarantuje m.in. poprawę poziomu kształcenia. Bardzo ważnym z punktu widzenia nagromadzenia ograniczeń społeczno-ekonomicznych jest także lepszy dostęp do usług opieki zdrowotnej i usług publicznych, uzależnionych nierzadko od kondycji technicznej infrastruktury spójności społecznej.

Dopiero zatem podjęcie interwencji na relatywnie wielu płaszczyznach gwarantuje, iż Boguszków-Gorce stanie się miejscem wysoce atrakcyjnym do zamieszkania.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ramach priorytetu wyznaczono następujące cele operacyjne, których osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji odpowiednich działań i kierunków wyznaczonych w przedmiotowym priorytecie. Są to w szczególności:

- POPRAWA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO I WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ORAZ WDROŻENIE REGUŁ GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W BOGUSZOWIE-GORCACH,
- POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA ORAZ ROZWÓJ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC,
- POPRAWA DOSTĘPU DO OBIEKTÓW I USŁUG UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBRĘBIE BOGUSZOWA – GORC,
- NOWOCZESNA OFERTA TURYSTYCZNA NA OBSZARZE NATURA 2000 W OBRĘBIE BOGUSZOWA -GORC.

- **SPRAWNA I EFEKTYWNA INFRASTRUKTURA (OBSZARY: TRANSPORTU ORAZ TECHNOLOGII INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNYCH)**

Dostępność komunikacyjna zaliczana jest współcześnie do najważniejszych czynników decydujących o sukcesie projektów rozwoju lokalnego. Jest tak, bowiem budowa infrastruktury komunikacyjnej w założeniu powinna stać się środkiem do tworzenia nowej, lepszej użyteczności zasobów lokalnych i powinna jednocześnie przekładać się na powstawanie impulsów pro-gospodarczych poprawiających wskaźniki przedsiębiorczości i podnoszących dochody działających firm, w tym także zorientowanych na świadczenie usług turystycznych.

W obrębie Boguszowa-Gorc istnieje pilna potrzeba w zakresie poprawy parametrów technicznych dróg. Niemniej jeszcze pilniejsze wydaje się zapewnienie szybkiego bezpośredniego połączenia Miasta Boguszków-Gorce i jego turystycznych atrakcji z szeroko rozumianym otoczeniem. Powyższe oznacza konieczność podjęcia działań w zakresie inwestycji w lokalną sieć drogową i kolejową, stanowiącą drogę dojazdową do głównych atrakcji turystycznych. W szczególności priorytetowe jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 367 poprzez budowę obwodnicy Miasta Boguszków-Gorce i dróg dojazdowych oraz dalszy rozwój infrastruktury towarzyszącej Ośrodkowi Dzikowiec, w tym modernizacja/budowa dróg prowadzących do ośrodka, jak też podjęcie działań związanych z rozszerzeniem oferty komunikacji drogowej i kolejowej w aglomeracji wałbrzyskiej.

Kolejnym wymiarem zwiększenia dostępności komunikacyjnej Boguszowa-Gorc jest również potrzeba zwiększenia dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych, poprzez podejmowanie przedsięwzięć na rzecz zastosowania e-usług i zwiększenia dostępności do bezprzewodowego Internetu w obiektach i przestrzeniach publicznych, z uwagi na dynamiczny rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Realizacja zapisów kierunków i działań w ramach przedmiotowego priorytetu warunkować będzie osiągnięcie następującego celu operacyjnego tj. dogodna dostępność komunikacyjna Boguszowa-Gorc.

- **AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ (OBSZARY: RYNKU PRACY, WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO ORAZ EDUKACJI)**

Wykazany problem Boguszowa-Gorc jest niski poziom zaangażowania członków lokalnych wspólnot w kształtowanie warunków życia, co potwierdzają także wskaźniki i zjawiska socjo-ekonomiczne tj. bezrobocie, dziedziczenie ubóstwa, problem wykluczenia, liczba beneficjentów pomocy społecznej, wyuczona bezradność, występowania patologii społecznych itd.

Obserwuje się także problem braku integracji i poczucie odmienności dzielnicowej pomiędzy poszczególnymi członkami wspólnoty mieszkańców Boguszowa-Gorc, co utrudnia budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wobec powyższego należy dołożyć wszelkich starań by w obszarach rynku pracy, włączenia społecznego oraz edukacji doprowadzić do pobudzenia aktywności mieszkańców, w tym m.in. w zakresie aktywności lokalnych obejmujących m.in. pobudzenie przedsiębiorczości społecznej oraz wzmocnienia postaw obywatelskich wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, prowadzących do wzrostu kapitału społecznego i kapitału zaufania.

Skoncentrowane działania w tym obszarze powinny doprowadzić do osiągnięcia celu operacyjnego w ramach priorytetu tj. partycypacji mieszkańców w inicjatywach rozwojowych w obrębie Boguszowa-Gorc.

Istnieje też pilna potrzeba zwiększenia aktywności w zakresie poprawy poziomu edukacji i promowania uczenia się przez całe życie m.in. poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych

wyrównujących szanse edukacyjne uczniów, doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych, organizacje szkoleń dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

Wyszczególnione działania w założeniu powinny doprowadzić do osiągnięcia celu operacyjnego w ramach priorytetu tj. poprawa i podniesienie poziomu kształcenia w obrębie Boguszcza-Gorc.

Coraz większym wyzwaniem staje się także kwestia wielopłaszczyznowego **wykluczenia społecznego**, która wraz z postępującym zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa nabiera bardzo istotnego znaczenia, bowiem dotyczy ona przede wszystkim ludzi starszych i w podeszłym wieku. Stąd potrzeba promowania tzw. włączenia społecznego m.in. poprzez aktywną integrację społeczną; ułatwienie dostępu do usług opieki zdrowotnej i walkę z ubóstwem, poprzez rozwój i promocję zdrowotnych programów profilaktycznych oraz realizację przedsięwzięć w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się.

Realizacja właściwego kierunku i określonych działań przyczyni się do osiągnięcia celu operacyjnego przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Boguszczu-Gorcach.

Analizując sytuację Boguszcza-Gorc niezbędne jest także stymulowanie pobudzenia aktywności społeczności mieszkańców, także w obszarze rynku pracy, ze względu na wciąż relatywnie wysoką liczbę osób pozostających bez zatrudnienia w długim okresie czasu.

W świetle powyższego niezbędne jest podjęcie przez JST oraz właściwe instytucje tj. PUP i organizacje pożytku publicznego – działań skoncentrowanych na wspieraniu zatrudnienia i mobilności pracowników poprzez m.in. inicjowanie aktywności związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy (w tym uruchomienia pomocy w zakresie zdobywania doświadczenia zawodowego oraz wspierania mobilności zawodowej).

Oczekiwanym jest również promowanie nowoczesnych narzędzi rynku pracy tj. samozatrudnienia, wspieranie ekonomii społecznej oraz stymulowania przedsiębiorczości kreującej nowe miejsca pracy. Powyższe w założeniu powinno przełożyć się na zwiększenie atrakcyjności zasobów pracy w obrębie Boguszcza-Gorc i tym samym osiągnięcie jednego z celów operacyjnych priorytetu tj. wzmocnienie rynku pracy w Boguszczu-Gorcach.

• **PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ TURYSTYCZNA (OBSZARY: TURYSTYKA/ŚRODOWISKO I ZASOBY)**

Boguszców - Gorc posiada niewątpliwie **zasoby środowiska naturalnego i atrakcje turystyczne, które należałoby wykorzystać**. W szczególności należy przyrzeć się Górze Dzikowiec, położonej w południowo-zachodniej Polsce w Sudetach Środkowych, w Masywie Dzikowca i Lesistej Wielkiej, w środkowo-północnej części Gór Kamiennych. Góra położona jest w obszarze Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich, około 3 km na południe od centrum miasta, w obszarze Natura 2000 - PLB020010 Sudety Wałbrzysko - Kamiennogórskie. Główny produkt turystyczny „Góra Dzikowiec” oferuje różnorodne formy aktywnej turystyki tj. możliwość uprawiania sportów lotniarskich, narciarstwa biegowego, narciarstwa zjazdowego, Nordic Walking, downhill czy MTB, co czyni obiekt doskonałą atrakcją turystyczną regionu. Biorąc pod uwagę powyższe zasoby i niewątpliwą potencjał turystyczny Boguszcza-Gorc **należy dążyć do wykorzystania posiadanych zasobów środowiska naturalnego i produktów turystyki aktywnej**, które stanowią czynniki sukcesu pod względem właściwego wykorzystania gospodarczego. Niemniej nie zdobyły jeszcze pożądanej lokalnie pozycji rynkowej, co wynika ze zbyt krótkiego czasu funkcjonowania nowych obiektów, niewystarczającej liczby inicjatyw promocyjnych oraz konieczności podejmowania wielu komplementarnych inwestycji celem zwiększenia ich znaczenia. Mimo poczynionych dotychczas inwestycji w obszarze infrastruktury turystycznej wciąż wymaga ona jeszcze doinwestowania, celem zwiększenia

kompleksowości oferty turystycznej, skoncentrowanej wokół produktu turystycznego Góry Dzikowiec.

W tym celu należy podejmować działania skoncentrowane na zapewnieniu odpowiedniego standardu obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej, polegających m.in. na przebudowie i remontach istniejących na oraz budowie nowych obiektów i urządzeń infrastruktury, zgodnie z zasadą efektywnego ekonomicznego uzasadnienia i zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zasadnym w kontekście przedsięwzięć inwestycyjnych, jest także poprawa atrakcyjności wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (w oparciu o posiadany potencjał endogeniczny), które powinny stanowić uzupełnienie oferty turystycznej.

Realizacja przedsięwzięć w ramach założonego obszaru kierunków i działań doprowadzi do osiągnięcia celu operacyjnego tj. nowoczesna oferta turystyczna na obszarze NATURA 2000 w obrębie Boguszowa-Gorc.

• **NOWY WIZERUNEK BOGUSZOWA–GORC (OBSZAR: PR I MARKETING/POMOC TECHNICZNA)**

Wymagania współczesnego zarządzania rozwojem lokalnym generują oczywistą potrzebę odnoszenia się w decyzjach dotyczących przekształceń cech jednostek terytorialnych do nowoczesnych koncepcji marketingowych. Znaczące miejsce w nich zajmują starania o pozyskanie przychylności opinii potencjalnych klientów, których należy przekonać do zachowań zgodnych z celami rozwojowymi jednostek terytorialnych.

Boguszów-Gorce przez ostatnie lata stracił część pozytywnie rozpoznawanych elementów swojego wizerunku, z uwagi na bolesny w skutkach zarówno gospodarczych, jak i społecznych proces restrukturyzacji gospodarki, w wyniku którego nierzadko miasto postrzegane jest przez pryzmat regionu wałbrzyskiego, trapionego następującymi problemami tj. dużego bezrobocia, bierności społeczności lokalnych, niedorozwoju infrastruktury, braku wykwalifikowanych zasobów pracy, co skutecznie zniechęca potencjalnych inwestorów, przyczyniając się tym samym do marginalizacji tego ośrodka miejskiego.

Z uwagi na fakt, iż w dalszym ciągu trwa swego rodzaju ww. stygmatyzacja Boguszowa-Gorc trzeba stworzyć i wypromować nowy wizerunek miasta, który będzie odpowiadał aktualnym planom dotyczącym jego przyszłości, w tym zawierał obraz atrakcyjności i konkurencyjności oferty inwestycyjnej, turystycznej, rezydencjalnej.

Do tego celu potrzebna jest intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych polegających na prowadzeniu kampanii informacyjno-promocyjnej, reklamowaniu oferty inwestycyjnej, turystycznej, rezydencjalnej, oraz opracowaniu profesjonalnych materiałów informacyjno-promocyjnych. Powyższe w założeniu powinno doprowadzić do osiągnięcia celu strategicznego i operacyjnego tj. poprawa wizerunku Miasta Boguszów-Gorce.

4. Cele operacyjne, kierunki i działania

W warstwie metodycznej poszczególne elementy składające się na rozstrzygnięcia strategiczne zostały sformułowane następująco:

- priorytet - obszar dziedziny społecznej, gospodarczej lub środowiskowo-infrastrukturalnej, na której koncentruje się proponowana w strategii interwencja;
- cel operacyjny - pożądany stan, którego osiągnięcie przyczyni się do realizacji założeń priorytetu;

- kierunek - orientacja skupiająca część wysiłków związanych z osiągnięciem celu operacyjnego;
- działanie - sposób, zbiór przedsięwzięć realizowanych ramach kierunku dla osiągnięcia założonego celu operacyjnego.

Tabela 13: Priorytet 1. Dynamiczna gospodarka i rozwój przedsiębiorczości

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: PRZEDSIĘBIORSTWA I INNOWACJE CEL OPERACYJNY: NOWY PROFIL GOSPODARCZY OPARTY NA AKTYWNOŚCI NOWOCZESNYCH FIRM – ZWIĘKSZENIE DYNAMIKI GOSPODARKI BOGUSZOWA-GORC	Inkubacja firm innowacyjnych	Wspieranie tworzenia i rozwoju nowoczesnych firm MŚP, a także przedsiębiorstw tworzących lokalne produkty turystyczne
		Tworzenie korzystnych warunków dla zakładania firm innowacyjnych przez młodych ludzi/promowanie przedsiębiorczości
	Tworzenie atrakcyjnych warunków do inwestowania	Tworzenie obszarów aktywności gospodarczej, w tym m.in. uzbrojenie terenów strefy aktywności gospodarczej, budowa bazy noclegowo–gastronomicznej na potrzeby obsługi ruchu turystycznego
		Wykorzystanie zasobów naturalnych. Uczestnictwo w centrum surowców skalnych w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej

Tabela 14: Priorytet 2. Atrakcyjne środowisko zamieszkania

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: GOSPODARKA NISKOEMISYJNA I ŚRODOWISKO I ZASOBY CEL OPERACYJNY: POPRAWA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO I WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ORAZ WDROŻENIE REGUŁ GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W BOGUSZOWIE-GORCACH	Przeciwdziałanie niskiej emisji	Realizacja przedsięwzięć wynikających ze strategii niskoemisyjnej
		Produkcja energii ze źródeł odnawialnych
		Realizacja inwestycji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych
	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i zasobów mieszkaniowych	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych i/lub wymiana źródeł ciepła poprawiających efektywność energetyczną
	Ochrona różnorodności biologicznej	Działania zwiększające świadomość ekologiczną
		Rozwój infrastruktury wykorzystującej walory przyrodnicze
	Poprawa stanu infrastruktury środowiska	Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, w tym budowa, przebudowa, remonty sieci wodociągowych i kanalizacyjnych
		Inwestycje w zakresie gospodarki odpadami

OBSZAR: INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ CEL OPERACYJNY: POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA ORAZ ROZWÓJ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC	Rozbudowa osadnictwa mieszkaniowego	Rozwój funkcji mieszkaniowej Boguszowa–Gorc
	Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej	Rewitalizacja obiektów i terenów, zlokalizowanych na terenach zdegradowanych
		Przebudowy, remonty budynków mieszkalnych/Rozwój sieci przemysłowych poprawiających standard budynków mieszkalnych
		Poprawa estetyki miejskiej przestrzeni publicznej, w tym: - remonty, przebudowy przestrzeni publicznych - odnowa, budowa nowych elementów małej architektury
		Poprawa bezpieczeństwa publicznego
OBSZAR: INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA CEL OPERACYJNY: POPRAWA DOSTĘPU DO OBIEKTÓW I USŁUG UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC	Poprawa poziomu edukacji i promowania uczenia się przez całe życie	Wsparcie infrastruktury edukacji
	Ułatwienie dostępu do usług opieki zdrowotnej i usług publicznych	Wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia
		Wsparcie infrastruktury usług społecznych

Tabela 15: Priorytet 3. Sprawna i efektywna infrastruktura

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: TRANSPORT I TECHNOLOGIE INFORMACYJNO - KOMUNIKACYJNE CEL OPERACYJNY: DOGODNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA BOGUSZOWA-GORC	Zapewnienie szybkiego bezpośredniego połączenia Miasta Boguszków–Gorce i jego atrakcji turystycznych z szeroko rozumianym otoczeniem	Budowa obwodnicy miasta
		Inwestycje w sieć drogową, stanowiące drogi dojazdowe do głównych atrakcji turystycznych
		Inwestycje w sieć kolejową
		Rozszerzenie oferty komunikacji drogowej i kolejowej w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej
	Poprawa parametrów technicznych dróg	Przebudowa istniejących dróg wyższej rangi
		Przebudowa, modernizacje dróg gminnych
	Zwiększenie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych	Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz zastosowania e - usług
		Zwiększenie dostępności do bezprzewodowego internetu w obiektach i przestrzeniach publicznych

Tabela 16: Priorytet 4. Aktywna społeczność

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: RYNEK PRACY I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE CEL OPERACYJNY: PARTYCYPACJA MIESZKAŃCÓW W INICJATYWACH ROZWOJOWYCH W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC	Pobudzanie aktywności lokalnych	Pobudzenie przedsiębiorczości społecznej
		Wzmocnienie postaw obywatelskich wśród dzieci, młodzieży i dorosłych
OBSZAR: EDUKACJA CEL OPERACYJNY: POPRAWA I PODNIESIENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC	Poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie / Podnoszenie poziomu kształcenia	Organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównujących szanse edukacyjne uczniów
		Doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych
		Organizacja szkoleń dostosowanych do potrzeb rynku pracy
OBSZAR: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE CEL OPERACYJNY: PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU W BOGUSZOWIE - GORCACH	Promowanie włączenia społecznego	Aktywna integracja społeczna
		Ułatwienie dostępu do usług opieki zdrowotnej i walka z ubóstwem, w tym m.in. rozwój i promocja zdrowotnych programów profilaktycznych
		Aktywne i zdrowe starzenie się
OBSZAR: RYNEK PRACY CEL OPERACYJNY: WZMOCNIENIE RYNKU PRACY W BOGUSZOWIE - GORCACH	Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy. Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego. Wspieranie mobilności zawodowej
		Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy
		Wspieranie ekonomii społecznej

Tabela 17: Priorytet 5. Przyjazna przestrzeń turystyczna

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: TURYSTYKA/ ŚRODOWISKO I ZASOBY CEL OPERACYJNY: NOWOCZESNA OFERTA TURYSTYCZNA NA OBSZARZE NATURA 2000 W OBRĘBIE BOGUSZOWA-GORC	Zapewnienie odpowiedniego standardu obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej	Przebudowa i remonty istniejących oraz budowa nowych obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej
	Poprawa atrakcyjności wydarzeń kulturalnych sportowych i rekreacyjnych	Kreowanie imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych

Tabela 18: Priorytet 6. Nowy wizerunek Boguszoła–Gorcz

Cele operacyjne	Kierunki	Działania
OBSZAR: PR I MARKETING (POMOC TECHNICZNA) CEL OPERACYJNY: POPRAWA WIZERUNKU MIASTA BOGUSZÓW-GORCE	Promowanie pozytywnych skojarzeń	Kampania informacyjno-promocyjna
		Reklamowanie oferty inwestycyjnej, turystycznej, rezydencjalnej
	Zintegrowanie form prezentacji informacji	Opracowanie profesjonalnych materiałów informacyjno-promocyjnych

5. Przedsięwzięcia kluczowe i wspierające oraz instytucje koordynujące

Kompleksowe wdrożenie strategii rozwoju Miasta Boguszoła–Gorcz może przebiegać poprzez zastosowanie podejścia projektowego wyróżniającego przedsięwzięcia kluczowe jako narzędzia zmiany - oraz przedsięwzięcia wspierające tj. narzędzia uzupełniające. Zadaniem przedsięwzięć kluczowych jest etapowe wprowadzenie przełomowych zmian, które w okresie do 2020 r. przyczynią się do realizacji wizji rozwoju Miasta Boguszoła–Gorcz i będą jednocześnie pozytywnie stymulowały dalszy rozwój w kolejnych obszarach wsparcia.

Realizacja przedsięwzięć kluczowych będzie inicjowana i koordynowana przez władze samorządowe Miasta Boguszoła–Gorcz we współpracy z liderami społeczności lokalnej, przedstawicielami gminnych jednostek organizacyjnych, przedstawicielami lokalnego biznesu, instytucjami i organizacjami pożytku publicznego i in.

W załączniku nr 1 dołączonym do strategii zaprezentowano listę przedsięwzięć kluczowych.

V. Założenia do procesu wdrażania Strategii

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce niezbędne jest stworzenie systemu monitoringu założonych celów i zadań. Umożliwia on modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego monitorowania zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju.

Podstawowym instrumentem realizacji Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce będzie Wieloletnia Prognoza Finansowa, która zawierać będzie konkretne zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji w założonym okresie oraz projekty, które miasto będzie realizowało przy współudziale funduszy zewnętrznych.

System wdrażania Strategii Rozwoju będzie odnosił się przede wszystkim do:

1. komunikacji społecznej w zakresie przyjmowania nowych zadań inwestycyjnych,
2. przygotowywania dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji i zadań ujętych w strategii,
3. składania wniosków aplikacyjnych o przyznanie dofinansowania,
4. realizacji zadań zgodnie z określonymi wymogami,
5. monitorowania i raportowania wydatków i efektów realizacji poszczególnych zadań.

Wdrażanie i monitoring realizacji ustaleń strategii mają za zadanie szybko wykrywać tendencje i zdarzenia mogące mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji założonych celów strategicznych, a także umożliwiają, poprzez odpowiednio dobrany system mierników, badać rezultaty w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców.

Wszystkie zadania przyjęte do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce zostaną objęte monitoringiem rzeczowym, który dostarczy danych obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwi ocenę jego wykonania. Odpowiedzialność za wyniki wdrożenia strategii spoczywa na Burmistrzu i Radzie Miejskiej. Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Burmistrza Miasta Boguszów-Gorce przy pomocy pracowników odpowiedzialnych za poszczególne zadania w urzędzie.

Zadania pracowników Urzędu Miejskiego w Boguszowie-Gorcach w kontekście powyższego polegać będą na:

- zbieraniu i przekazywaniu partnerom społecznym i gospodarczym (potencjalnym beneficjentom) informacji o dostępnych źródłach finansowania zewnętrznego (kierowanie potencjalnych beneficjentów do odpowiednich instytucji);
- synchronizowaniu procesów planowania przestrzennego z zapisami strategii;
- ścisłej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za przeprowadzanie inwestycji;
- wydawaniu jednostkom ubiegającym się o środki zewnętrzne opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii (o ile będzie taka opinia wymagana);

- informowaniu społeczności lokalnej o istnieniu strategii i obranych kierunkach rozwoju, postępach i efektach wdrażania strategii;
- dokonywaniu koniecznych modyfikacji i zmian wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej gminy.

Główne instytucje i podmioty zaangażowane we wdrażanie strategii

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Burmistrz wraz z podległym mu Urzędem Miejskim. Burmistrz odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Do ważnych podmiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć **docelowe grupy beneficjentów pomocy**, w tym przede wszystkim:

- mieszkańców, w tym m.in. bezrobotnych, uczniów, osoby podnoszące swoje kwalifikacje, starszych/osoby wykluczone;
- przedsiębiorców i ich związki;

Z uwagi na zmienność zewnętrznych warunków otoczenia konieczne może stać się okresowe aktualizowanie zaplanowanych zadań i modyfikowanie ich zakresu. W procedurze aktualizacji należy jednak brać pod uwagę kwestię ograniczonych środków finansowych i możliwości organizacyjne.

Równocześnie powinno się podejmować kroki w celu zaangażowania społeczności lokalnej w prace nad realizacją strategii. Dzięki temu mieszkańcy uzyskają informacje na temat przeprowadzanych zadań i powstałych wskutek tego korzyści. Możliwe będzie lepsze zintegrowanie społeczeństwa oraz zwiększenie poczucia identyfikowania się mieszkańców z miastem, w którym żyją.

VI. Monitoring i ewaluacja Strategii

Niezbędnym czynnikiem warunkującym osiągnięcie celów zawartych w Strategii jest właściwe monitorowanie prac. Monitoring jest procesem polegającym na ciągłym zbieraniu i analizowaniu danych odnoszących się do poszczególnych zadań. W oparciu o uzyskane informacje możliwe staje się dokonywanie ewentualnych korekt i zmian strategii. Zmienność warunków otoczenia oraz trudności w zapewnieniu przewidzianych nakładów mogą być przyczyną dezaktualizacji części zaplanowanych zadań bądź braku możliwości zrealizowania ich w pierwotnym zarysie. Niewielkiej modyfikacji mogą również podlegać założone cele strategiczne i operacyjne. Należy pamiętać jednak, że zbyt częste i gwałtowne zmiany podstawowych założeń strategii mogą być przyczyną niekonsekwentnego jej realizowania.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja Strategii powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Zestaw wskaźników monitoringu i ewaluacji Strategii zawiera poniższa tabela.

Wskaźniki monitoringu (M) i ewaluacji (E)						
	PR1. Dynamiczna gospodarka i rozwój przedsiębiorczości	PR2. Atrakcyjne środowisko zamieszkania	PR3. Sprawna i efektywna infrastruktura	PR4. Aktywna społeczność	PR5. Przyjazna przestrzeń turystyczna	PR 6. Nowy wizerunek Boguszcza -Gorc
M1. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (firmy)						
E1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (%)						
M2. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (osoby)						
E2. Dynamika liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (%)						
M3. Liczba osób zatrudnionych (osoby)						
E3. Dynamika liczby osób zatrudnionych (%)						
M4. Powierzchnia zagospodarowanych terenów pod działalność gospodarczą						
E4. Dynamika powierzchni zagospodarowanych terenów pod działalność gospodarczą						
M5. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (MW)						
E5. Dynamika w zakresie dodatkowej zdolności wytwarzania energii odnawialnej (%)						
M6. Liczba obiektów objętych termomodernizacją						
E6. Dynamika liczby obiektów objętych termomodernizacją (%)						
M7. Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej						
E7. Przyrost skanalizowania gminy (%)						
M8. Liczba nowych budynków publicznych, komercyjnych, mieszkalnych na obszarze Boguszcza-Gorc (budynki)						
E8. Dynamika liczby nowych budynków publicznych, komercyjnych, mieszkalnych na obszarze Boguszcza-Gorc (%)						

M9. Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów i terenów (szt.)						
E19. Dynamika powierzchni zrewitalizowanych obiektów i terenów (%)						
M10. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej objętych wsparciem (osoby)						
E10. Dynamika liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej objętych wsparciem (%)						
M11. Liczba gospodarstw domowych korzystających z poprawy warunków mieszkaniowych (gospodarstwa domowe)						
E11. Dynamika liczby gospodarstw domowych korzystających z poprawy warunków mieszkaniowych						
M12. Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych						
E.12. Dynamika długości przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych						
M13. Długość nowych dróg (km)						
E13. Dynamika długości nowych dróg (%)						
M14. Długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)						
E14. Dynamika długości przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (%)						
M15. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach i event-ach skoncentrowanych na pobudzeniu aktywności lokalnej						
E15. Dynamika liczby osób uczestniczących w wydarzeniach i event-ach skoncentrowanych na pobudzeniu aktywności lokalnej						
M16. Liczba osób uczestniczących w różnego rodzaju kursach doszkalających						
E16. Dynamika liczby osób uczestniczących w różnego rodzaju kursach doszkalających						
M17. Liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (osoby)						
E17. Dynamika liczby osób objętych wsparciem w ramach projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (%)						
M18. Liczba osób bezrobotnych (osoby)						
E18. Dynamika liczby osób bezrobotnych (%)						
M19. Liczba osób odwiedzających atrakcje turystyczne (osoby)						
E19. Dynamika liczby osób odwiedzających atrakcje turystyczne (%)						
M20. Liczba osób zamieszkująca gminę (osoby)						
E20. Dynamika liczby osób zamieszkujących gminę (%)						

Ogólny nadzór nad monitorowaniem ww. wskaźników prowadzony będzie przez Burmistrza Miasta i Urząd Miejski w Boguszowie-Gorcach.

Załączniki

Załącznik nr 1 Wykaz kluczowych zadań miasta Boguszów-Gorce do realizacji w latach 2014 - 2020

Wykaz kluczowych zadań miasta Boguszów-Gorce do realizacji w latach 2014-2020 prezentuje poniższa tabela.

l.p.	Nazwa zadania
1.	Poprawa bezpieczeństwa i przepustowości ruchu w ciągu "Trasy Sudeckiej" poprzez budowę obwodnicy Boguszowa w Gminie Boguszów – Gorce oraz obwodnicy Sobieścina w Gminie Wałbrzych
2.	Uzbrojenie terenów strefy aktywności gospodarczej w Boguszowie-Gorcach.
3.	Rewitalizacja centrum Boguszowa.
4.	Rewitalizacja budynków gminnych prowadząca do obniżenia emisji zanieczyszczeń powietrza w obszarach miejskich.
5.	Rewitalizacja budynków wspólnot mieszkaniowych prowadząca do obniżenia emisji zanieczyszczeń powietrza w obszarach miejskich.
6.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.
7.	Remonty obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta Boguszów-Gorce.
8.	Modernizacja obiektów szkolnych w Gminie Boguszów-Gorce.
9.	Rozbudowa systemu transportu miejskiego.
10.	Wymiana tradycyjnego oświetlenia ulicznego w Boguszowie-Gorcach na oświetlenie energooszczędne.
11.	Rozbudowa Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego "Góra Dzikowiec".
12.	Rekultywacja wysypiska odpadów komunalnych w Czarnym Borze.
13.	Integracja - praca – sukces.
14.	Centrum aktywności III wieku.
15.	Senior - chcę i mogę więcej, program aktywizacji i integracji społecznej osób starszych.
16.	Edukacja dla przyszłości.

Wykorzystane materiały

- <http://www.boguszow-gorce.pl/>;
- <http://bip.boguszow-gorce.pl/>;
- http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechter.dims?p_id=581792&p_token=-1654311117
– Bank Danych Lokalnych GUS;
- www.oke.wroc.pl;
- Bank Danych Lokalnych GUS;
- <http://www.dzikowiec.info/>;
- Plan Rozwoju Lokalnego gminy Boguszków-Gorce 2004-2013;
- Lokalny Program Rewitalizacji miasta Boguszków-Gorce na lata 2007-2013;
- Studium Ukierunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boguszków-Gorce 2012;
- Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020;
- Wstępny Program Działań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych;
- Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010;
- Założenia Krajowej Polityki Miejskiej do 2020 roku. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 20 lipca 2012 r.;
- Strategie rozwoju lokalnego w latach 2007-2015, Vademecum dla jednostek samorządu terytorialnego, Lublin 2007.